

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти

**ВИРОБНИЧА
ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНА ПРАКТИКА
В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ:**

програма і методичні рекомендації
до організації та проведення практики
здобувачів рівня вищої освіти «магістр»
спеціальності 013 Початкова освіта

Навчально-методичний посібник

Видання друге, виправлене і доповнене

Кам'янець-Подільський – 2023

УДК 37.091.12 : 005.963.5 (075.8)

ББК 74.580

М 82

*Рекомендовано вченою радою Кам'янець-Подільського
національного університету імені Івана Огієнка
(протокол № 3 від 25 лютого 2021 року)*

Укладачі:

Московчук Л. М., кандидат педагогічних наук, академік Міжнародної академії інноваційних технологій, старший викладач кафедри теорії та методик початкової освіти, керівник практики педагогічного факультету зі спеціальності 013 Початкова освіта;

Бахмат Н. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методик початкової освіти;

Гудима Н. В., керівник навчально-методичного відділу К-ПНУ імені Івана Огієнка, доцент кафедри теорії та методик початкової освіти, кандидат філологічних наук, доцент;

Мелєкєсцева Н. В., кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії та методик початкової освіти;

Ковальчук О. В., кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри теорії та методик початкової освіти;

Довгань О. С., асистент кафедри теорії та методик початкової освіти.

Рецензенти:

Лабунець В. М., доктор педагогічних наук, професор, декан педагогічного факультету Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка;

Васюгіна Т. М., кандидат педагогічних наук, професор кафедри педагогіки і методики початкового навчання факультету педагогіки і психології Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова;

Римар Л. М., завідувач практики Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка;

Оксанюк А. М., консультант Комунальної установи «Центр професійного розвитку педагогічних працівників Кам'янець-Подільської міської ради».

Відповідальний редактор:

Московчук Л. М., кандидат педагогічних наук, академік Міжнародної академії інноваційних технологій, старший викладач кафедри теорії та методик початкової освіти, керівник практики педагогічного факультету зі спеціальності 013 Початкова освіта Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Московчук Л. М.

Виробнича організаційно-методична практика в початковій школі: програма і методичні рекомендації до організації та проведення практики здобувачів рівня вищої освіти «магістр» спеціальності 013 Початкова освіта : навч.-метод. посіб. 2 вид., випр. і допов. / редкол.: Московчук Л. М. (відп. ред.) та ін. Кам'янець-Подільський, 2023. 112 с.

У навчально-методичному посібнику розкрито змістовно-процесуальні, організаційні та методичні засади виробничої організаційно-методичної практики в початковій школі. Подано методичні вказівки до навчально-методичної, виховної та науково-дослідницької діяльності студента на посаді вчителя початкових класів; зразки оформлення звітної документації. Рекомендовано здобувачам рівня вищої освіти «магістр» спеціальності 013 Початкова освіта та керівникам практики.

УДК 37.091.12 : 005.963.5 (075.8)

ББК 74.580

© Московчук Л. М., 2023

ЗМІСТ

Розділ 1. ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНОЇ ПРАКТИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

1.1	Вступ	5
1.2	Мета, завдання практики. Перелік компетентностей для набуття здобувачем під час проходження виробничої організаційно-методичної практики в початковій школі	7
1.3	Організація та проведення практики	13
1.3.1	Академічна характеристика практики	13
1.3.2	Обов'язки керівників практики та здобувачів вищої освіти	13
1.4	Зміст практики	16
1.5	Етапи практики	18
1.6	Індивідуальні завдання	20
1.7	Форми і методи контролю	20
1.8	Критерії оцінювання результатів проходження виробничої організаційно-методичної практики в початковій школі	21
1.9	Звітна документація та рекомендації до її оформлення	27
1.10	Методика оцінювання результатів практики	29
1.11	Порядок підведення підсумків практики	32
1.12	Охорона праці під час проходження виробничої організаційно-методичної практики в початковій школі	34
1.12.1	Інструкція з охорони праці здобувачів вищої освіти	34
1.12.2	Інструкція з охорони життя і здоров'я здобувачів початкової освіти	36
1.13	Список рекомендованої літератури	41

Розділ 2. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНОЇ ПРАКТИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ (ДОДАТКИ)

2.1	Додаток А Зразок оформлення титульної сторінки звітної документації	50
2.2	Додаток Б.1 Зразок оформлення титульної сторінки звіту про виконання програми виробничої організаційно-методичної практики в початковій школі	51
2.3	Додаток Б.2 Орієнтовний зразок оформлення звіту про виконання програми виробничої організаційно-методичної практики в початковій школі	52
2.4	Додаток В Зразок оформлення щоденника практики	56
2.5	Додаток Г.1 Зразок оформлення титульної сторінки матеріалів навчально-методичної роботи	61

2.6	Додаток Г.2 Зразок оформлення титульної сторінки зошита психолого-педагогічних спостережень за освітнім процесом у початковій школі	62
2.7	Додаток Г.3 Орієнтовний зразок оформлення зошита психолого-педагогічних спостережень за освітнім процесом у початковій школі ..	63
2.8	Додаток Г.4 Методичні поради щодо аналізу уроків	65
2.9	Додаток Г.5 Зразок оформлення титульної сторінки аналізу уроків.....	77
2.10	Додаток Г.6 Орієнтовний зразок оформлення аналізу уроку	78
2.11	Додаток Г. 7 Зразок оформлення титульної сторінки конспекту пробного уроку	80
2.12	Додаток Г.8 Зразок оформлення титульної сторінки конспекту залікового уроку	81
2.13	Додаток Д.1 Зразок оформлення титульної сторінки матеріалів виховної роботи	82
2.14	Додаток Д.2 Зразок оформлення титульної сторінки конспекту виховного заходу.....	83
2.15	Додаток Д.3 Орієнтовний зразок оформлення конспекту виховного заходу	84
2.16	Додаток Д.4 Орієнтовний зразок оформлення аналізу виховної години/позакласного виховного заходу.....	85
2.17	Додаток Е.1 Зразок оформлення титульної сторінки матеріалів науково-дослідницької роботи.....	86
2.18	Додаток Е.2 Орієнтовний зразок оформлення опису професійної діяльності вчителя	87
2.19	Додаток Е.3 Орієнтовний зразок оформлення опису передового педагогічного досвіду	88
2.20	Додаток Е.4 Форми індивідуальної методичної роботи педагогів.....	90
2.21	Додаток Е.5 Орієнтовні вимоги до структури портфолію педагога.....	92
2.22	Додаток Е.6.1 Положення про професійні спільноти педагогічних працівників	95
2.23	Додаток Е.6.2 Орієнтовна схема аналізу роботи професійної спільноти вчителів початкових класів ЗЗСО.....	97
2.24	Додаток Е.6.3 Орієнтовні критерії вивчення ефективності роботи професійної спільноти вчителів початкових класів ЗЗСО	98
2.25	Додаток Е.7 Вимоги до змісту та технічного оформлення тексту статті	99
2.26	Додаток Е.8 Орієнтовний зразок оформлення матеріалів статті.....	101
2.27	Додаток Ж.1 Особливості організації та проведення виробничої організаційно-методичної практики в умовах навчання з використанням дистанційних технологій.....	102
2.28	Додаток Ж.2 Орієнтовний зразок аналізу уроку дистанційного навчання	106

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	108
--	------------

**Розділ 1. ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ
ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНОЇ ПРАКТИКИ
В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ**

1.1 ВСТУП

**Академічна характеристика виробничої
організаційно-методичної практики в початковій школі**

Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	013 Початкова освіта
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Рік навчання	1
Семестр	2
Термін практики	8 тижнів
Кількість годин	360
Кількість кредитів ECTS	12
Присвоювана кваліфікація	Магістр початкової освіти. Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти
Вид підсумкового контролю	диференційований залік

Виробнича організаційно-методична практика в початковій школі є обов'язковим освітнім компонентом професійної підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми «Початкова освіта» галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 013 Початкова освіта і має на меті формування та розвиток інтегральної, загальних і спеціальних (фахових, предметних) компетентностей здобувачів вищої освіти для здійснення організаційно-методичної, дослідницької й інноваційної діяльності в галузі початкової освіти на посаді вчителя початкових класів закладу загальної середньої освіти.

Практика передбачає самостійне виконання студентами обов'язків учителя початкових класів, а також завдань організаційно-методичного та науково-дослідницького характеру.

Програма виробничої організаційно-методичної практики в початковій школі здобувачів освітнього ступеня «магістр» розроблена відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», навчальних планів підготовки магістра галузі знань 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 013 Початкова освіта за освітньо-професійною програмою «Початкова освіта», затвердженою вченою радою К-ПНУ ім. Івана Огієнка (протокол № 4 від 31 березня 2022 р.), Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 08 квітня 1993 р. № 93 (zareєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 квітня 1993 р. за № 35), Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти К-ПНУ ім. Івана Огієнка, затвердженого вченою радою (нова редакція, протокол № 10 від 30 серпня 2021 р.) з урахуванням Положення про організацію освітнього процесу в Кам'янець-Подільському національному університеті ім. Івана Огієнка, затвердженого вченою радою (протокол № 2 від 26 лютого 2020 р., зі змінами), Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в К-ПНУ ім. Івана Огієнка, затвердженого вченою радою (нова редакція, протокол № 8 від 28 серпня 2020 р.), Положення про дистанційне навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті ім. Івана Огієнка, затвердженого вченою радою К-ПНУ (протокол № 8 від 28 серпня 2020 р.), Порядку організації поточного та семестрового контролю із застосуванням дистанційних технологій навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті ім. Івана Огієнка, затвердженого вченою радою (зі змінами, протокол № 3 від 28 травня 2020 р.), Професійного стандарту за професією «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», затвердженого Наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України (№ 2736 від 23 грудня 2020 р.), відповідних листів та рекомендацій МОНУ, наказів ректора К-ПНУ ім. Івана Огієнка та інших нормативно-правових актів у галузі освіти.

1.2 МЕТА, ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Мета виробничої організаційно-методичної практики в початковій школі здобувачів рівня вищої освіти «магістр» – оволодіння традиційними й інноваційними технологіями організації навчання і виховання молодших школярів та здійснення методичної роботи в закладі загальної середньої освіти за напрямками, обумовленими трудовими функціями вчителя початкових класів (навчання учнів предметів (інтегрованих курсів), партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу, участь в організації безпечного та здорового освітнього середовища, управління освітнім процесом, безперервний професійний розвиток), уміннями запроваджувати науково обґрунтовані нововведення в освітню галузь.

Завдання практики:

- формувати уміння і навички навчати учнів предметів, визначати предметний зміст і послідовність його опрацювання з урахуванням вимог Державного стандарту початкової освіти, Типових освітніх програм, освітньої програми закладу, попередніх результатів навчання учнів, їхніх освітніх потреб;
- формувати уміння і навички добирати доцільні форми, методи та засоби навчання відповідно до мети і завдань;
- формувати уміння і навички здійснювати різні види планування освітнього процесу на різних його етапах залежно від поставленої мети, індивідуальних особливостей учнів, особливостей діяльності закладу освіти;
- формувати уміння і навички моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів; прогнозувати результати освітнього процесу;
- формувати уміння і навички планувати і здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та інших особливостей учнів (їхніх здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду), принципів здорового та безпечного способів життя;
- формувати уміння і навички застосовувати сучасні методики і технології моделювання змісту навчання учнів предметів, особистісно зорієнтованого, компетентнісного та інтегрованого навчання, виховання і розвитку учнів, методи роботи, навчальні матеріали та завдання для розвитку їхньої пізнавальної діяльності;
- формувати уміння і навички складати (брати участь у складанні) індивідуальної програми розвитку та/або індивідуального навчального плану учня (за потреби), сприяти формуванню індивідуальної освітньої траєкторії учнів;
- формувати уміння і навички застосовувати механізми реалізації суб'єкт-суб'єктних відносин між вчителем і учнем, підтримувати прагнення учнів до саморозвитку, розкриття їхніх здібностей і пізнавальних можливостей;

- формувати уміння і навички урахувати в освітньому процесі підходи, визначені цілями сталого розвитку;
- формувати уміння і навички забезпечувати здобуття учнями освіти державною мовою;
- формувати уміння і навички формувати в учнів уявлення про навчальний предмет на основі сучасних наукових досягнень, розвивати в них ключові компетентності та уміння, спільні для всіх компетентностей, розуміння природних зв'язків різних процесів, уміння розв'язувати практичні завдання; розвивати в них критичне мислення для розуміння себе, своїх цінностей та потреб, здатності до осмислення власних рішень;
- формувати уміння і навички вживати заходів для зацікавлення учнів навчанням, організовувати самостійну освітню діяльність учнів, зокрема дослідницьку; сприяти розвитку здібностей та обдарувань учнів, формуванню в них загальної культури та навичок здорового способу життя;
- формувати уміння і навички формувати в учнів уміння аналізувати, обґрунтовувати, доводити власну думку, ставити запитання, висувати власні припущення, розрізняти факти і здогади, узагальнювати інформацію;
- формувати уміння і навички формувати в учнів ціннісні ставлення у процесі їхнього навчання, виховання й розвитку, навички рефлексії, здатність до взаєморозуміння, міжособистісної взаємодії засобами активної та пасивної комунікації;
- формувати уміння і навички формувати основні стратегії роботи з учнями, що сприяють формуванню їхньої позитивної самооцінки;
- формувати уміння і навички організовувати діалог і полілог з учнями та іншими учасниками освітнього процесу, поважаючи права людини та суспільні цінності; застосовувати в обговоренні освітніх, соціальних і життєвих проблем методики усвідомленого та емпатичного слухання, ненасильницької та безконфліктної комунікації; запобігати конфліктам в освітньому процесі;
- формувати уміння і навички визначати прояви завищеної чи заниженої самооцінки учнів з метою її коригування;
- формувати уміння і навички створювати умови формування позитивної самооцінки учнів, мотивації до навчання;
- формувати уміння і навички використовувати стратегії роботи з учнями, які сприяють розвитку їхньої позитивної самооцінки, я-ідентичності; формувати спільноту учнів, у якій кожен відчуває себе її частиною;
- формувати уміння і навички використовувати стратегії, що заохочують учнів до ефективного взаємодії;

- формувати уміння і навички оцінювати навчальні досягнення учнів на засадах компетентнісного підходу відповідно до критеріїв оцінювання, затверджених Міністерством освіти і науки України; результати доводити до відома учнів, їхніх батьків або інших законних представників;
- формувати уміння і навички визначати і враховувати запити і очікування батьків щодо навчання своїх дітей, участі в освітньому процесі; залучати батьків до участі в освітньому процесі на засадах партнерства, а також до прийняття рішень, що стосуються навчання, виховання і розвитку учнів;
- формувати уміння і навички організовувати освітнє середовище з урахуванням правил безпеки життєдіяльності, санітарних правил і норм, протиепідемічних правил;
- формувати уміння і навички формувати в учнів навички та культуру здорового та безпечного способів життя; забезпечувати дотримання учнями вимог безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни;
- формувати уміння і навички використовувати фізичний, інформаційний простори навчальних та інших приміщень закладу як освітній ресурс;
- формувати уміння і навички використовувати інструменти забезпечення інклюзивного навчання в освітньому процесі;
- формувати уміння і навички застосовувати принципи і стратегії універсального дизайну в сфері освіти і розумного пристосування для забезпечення доступності (фізичної, інформаційної тощо) здобуття освіти дітей з особливими освітніми потребами; здійснювати необхідні адаптації / модифікації в освітньому процесі відповідно до особливих освітніх потреб учнів;
- формувати уміння і навички орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати достовірність, надійність інформаційних джерел, вплив інформації на свідомість і розвиток учнів, на прийняття рішень;
- формувати уміння і навички використовувати цифрові пристрої, їх базове програмне забезпечення; працювати з операційними системами, онлайн-сервісами, застосунками, файлами, інтернетом;
- формувати уміння і навички використовувати відкриті електронні (цифрові) освітні ресурси педагогічного спрямування для професійного розвитку та обміну педагогічним досвідом;
- формувати уміння і навички модифікувати, редагувати, комбінувати за потреби наявні електронні (цифрові) освітні ресурси; створювати за потреби особисто або спільно з іншими особами нові електронні (цифрові) електронні (цифрові) освітні ресурси; впорядковувати ресурси і надавати до них доступ учасникам освітнього процесу;

- формувати уміння і навички використовувати безпечне електронне (цифрове) освітнє середовище для організації та управління освітнім процесом (зокрема під час дистанційного навчання), організації групової взаємодії, зворотного зв'язку, спільного створення електронних (цифрових) освітніх ресурсів;
- формувати уміння і навички використовувати способи самозбереження психічного здоров'я, управляти власними емоціями, методики, що зменшують вплив стресогенних чинників на здоров'я учнів;
- формувати уміння і навички використовувати методики зміцнення здоров'я та запобігання захворюванням, методики і технології організації активного та безпечного дозвілля учнів;
- формувати уміння і навички захищати учнів від будь-яких форм фізичного або психічного насильства, приниження честі та гідності, дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації;
- формувати уміння і навички вживати заходів щодо запобігання та протидії булінгу, різним проявам насильства серед учнів та інших учасників освітнього процесу, повідомляти керівництво закладу про факти булінгу стосовно учнів, педагогічних працівників та інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком якого був/ла особисто або інформацію про які отримав від інших осіб, вживати невідкладних заходів для припинення булінгу;
- формувати уміння і навички здійснювати профілактично-просвітницьку роботу з учнями та іншими учасниками освітнього процесу щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни;
- формувати уміння і навички вживати заходів щодо збереження життя та здоров'я учнів під час освітнього процесу;
- формувати уміння і навички аналізувати інформацію щодо освітніх інновацій, умов їхнього впровадження;
- формувати уміння і навички інтегрувати інновації у власну педагогічну практику, адаптувати їх до різних умов освітнього процесу та сучасних вимог до педагогічної діяльності з урахуванням особливостей діяльності закладу, індивідуальних потреб учнів;
- формувати уміння і навички взаємодіяти з іншими вчителями та студентами на засадах партнерства та підтримки;
- формувати уміння і навички настановленням і особистим прикладом утверджувати в учнів повагу до суспільної моралі та цінностей: правди, справедливості, патріотизму, гуманізму, толерантності, працелюбності. виховувати в дітей повагу до державних мови та символів України, національних, історичних і культурних цінностей, дбайливе ставлення до історико-культурного надбання й довкілля України;
- формувати уміння і навички дотримання педагогічної етики, поваги гідності, права, свободи і законних інтересів усіх учасників освітнього процесу;

- формувати уміння і навички дотримання академічної доброчесності та забезпечувати її дотримання учнями в освітньому процесі;
- формувати уміння і навички брати участь у засіданні педагогічної ради закладу освіти, професійної спільноти вчителів початкових класів, роботі конференцій, семінарів, клубів та інших заходах;
- формувати уміння і навички дотримання правил охорони праці, пожежної безпеки, цивільного захисту;
- формувати уміння і навички дотримання статуту, правил внутрішнього розпорядку закладу освіти, наказів директора;
- формувати вміння і навички раціонально використовувати навчальний час;
- ознайомити з формами індивідуальної методичної роботи педагогів, особливостями функціонування шкільної професійної спільноти вчителів початкових класів;
- проаналізувати й узагальнити досвід учителів початкових класів відповідного ЗЗСО;
- формувати уміння і навички науково-дослідницької роботи з теми магістерського дослідження;
- виховувати стійкий інтерес і любов до обраної професії, потребу в самопізнанні та професійно-педагогічному вдосконаленні.

**Перелік компетентностей
для набуття здобувачем рівня вищої освіти
під час проходження виробничої
організаційно-методичної практики в початковій школі**

Інтегральна

Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері початкової освіти.

Загальні компетентності

ЗК 02. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності спеціальності (СК)

СК 02. Здатність спілкуватися академічною українською та іноземною мовами в усній та письмовій формах, використовувати різні стратегії комунікації, формувати спільноту учнів, у якій кожен відчуває себе її частиною.

СК 03. Здатність застосовувати інноваційні технології в навчанні освітніх галузей початкової школи в стандартних, нестандартних та невизначених ситуаціях.

СК 04. Здатність до педагогічного партнерства (наставництво, супервізія, інтервізія тощо), до організації роботи інклюзивного класу.

СК 05. Здатність організовувати та управляти робочими та освітніми процесами в початковій освіті, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів, співпраці з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців, використовуючи інформаційно-комунікаційні технології та цифрові сервіси.

СК 08. Здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у процесі вивчення освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти.

Програмні результати навчання

ПРН 03. Застосовувати інноваційні технології в навчанні освітніх галузей початкової школи в стандартних, нестандартних та невизначених ситуаціях.

ПРН 04. Створювати особисту методичну систему навчання здобувачів початкової освіти предметів початкової школи, адаптувати її до різних умов освітнього процесу.

ПРН 05. Організовувати та управляти робочими та освітніми процесами у складних, непередбачуваних умовах, що потребують нових стратегічних підходів, налагоджувати співпрацю з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців, використовуючи інформаційно-комунікаційні технології та цифрові сервіси.

ПРН 06. Здійснювати супервізію, інтервізію, надавати педагогічну, психологічну та методичну допомогу учасникам освітнього процесу, організовувати роботу інклюзивного класу.

ПРН 08. Відповідати критеріям академічної доброчесності у власній науково-пошуковій діяльності в сфері початкової освіти.

ПРН 11. Планувати та організовувати освітній процес у початковій школі, позаурочні й позашкільні заняття та заходи, використовуючи різні організаційні форми навчання та типи занять, із дотриманням принципу науковості та вимог нормативних документів початкової школи.

ПРН 12. Застосовувати методи та прийоми навчання, інновації, міжпредметні зв'язки та інтегрувати зміст різних освітніх галузей в стандартних і нестандартних ситуаціях професійної діяльності в початковій школі, оцінювати результативність їх застосування.

1.3. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

1.3.1 Академічна характеристика практики

Базами виробничої організаційно-методичної практики в початковій школі для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта є заклади загальної середньої освіти міста Кам'янець-Подільського та ЗЗСО України, які забезпечують виконання програми практики.

Студенти можуть самостійно, за погодженням з керівником практики та кафедрою теорії та методик початкової освіти, обирати для себе базу проходження практики і пропонувати її для укладання відповідного договору.

1.3.2 Обов'язки керівників практики та здобувачів вищої освіти

Для безпосереднього керівництва практикою кожного студента *відповідно до навчального навантаження викладачів* завідувач кафедри теорії та методик початкової освіти призначає безпосередніх керівників.

Керівник практики здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти від кафедри:

- контролює кількість здобувачів вищої освіти, які проходять практику;
- розробляє та погоджує із завідувачем кафедри теорії та методик початкової освіти тематику індивідуальних завдань на практику, що сприяють формуванню компетентностей та видає їх здобувачам освіти;
- до початку практики проводить із здобувачами вищої освіти інструктажі з безпеки життєдіяльності та охорони праці, оформляє відповідні документи;
- узгоджує з керівником практики від закладу загальної середньої освіти тощо індивідуальні завдання з урахуванням особливостей бази практики;
- бере участь у розподілі здобувачів вищої освіти за місцями практики;
- бере участь у настановних інструктивних нарадах та підсумкових конференціях з питань організації практики;
- контролює своєчасне прибуття здобувачів вищої освіти до місць практики;
- забезпечує спільно з керівником практики від бази практики високу якість її проходження згідно з програмою;

- контролює забезпечення необхідних умов праці, організації побуту здобувачів та проведення з ними обов'язкових інструктажів з охорони праці та техніки безпеки;
- контролює виконання програми практики та дотримання термінів її проведення;
- надає методичну допомогу здобувачам під час виконання ними індивідуальних завдань і збору матеріалів до дипломної роботи; у складанні планів роботи, перевіряє робочу документацію;
- надає консультації, методичну допомогу здобувачам у процесі підготовки до проведення занять, відвідує та оцінює залікові заходи, аналізує їх;
- проводить консультації з обробки зібраного матеріалу та його використання для звіту про практику;
- інформує студентів про порядок подання звітів про практику та їх захисту;
- перевіряє звітну документацію здобувачів-практикантів;
- приймає звіти з практики (у складі комісії);
- здає звіти здобувачів про практику на кафедру;
- готує звіт про проведення виробничої організаційно-методичної практики в початковій школі.

Керівник практики від бази практики (здійснює загальне керівництво практикою, несе особисту відповідальність за проведення практики):

- розподіляє здобувачів за робочими місцями відповідно до графіку проходження практики, забезпечує ефективність її проходження;
- забезпечує проведення інструктажу з охорони праці, протипожежної безпеки на підприємстві та на робочому місці під час виконання конкретних видів робіт;
- ознайомлює здобувачів з організацією робіт на конкретному робочому місці;
- забезпечує виконання графіків проходження практики в початкових класах закладу загальної середньої освіти;
- забезпечує і контролює дотримання здобувачами-практикантами правил внутрішнього розпорядку бази практики;
- створює необхідні умови для оволодіння здобувачами-практикантами сучасними технологіями та методами організації праці, сприяє підбору матеріалу для виконання дипломних робіт;
- оцінює якість проходження практики здобувачами, складає на них характеристики з відображенням у них виконання програми практики, якості професійних знань та умінь.

Обов'язки здобувачів рівня вищої освіти «магістр»:

- до початку практики пройти в Університеті інструктаж з охорони праці;
- до початку практики отримати від керівника практики від кафедри направлення, методичні матеріали (методичні вказівки, програму, щоденник, індивідуальне завдання) та консультації щодо оформлення необхідних документів;
- своєчасно прибути на базу практики;
- якісно та у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики та вказівками її керівників;
- вести щоденник практики;
- вивчити та суворо дотримуватися правил охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії та внутрішнього розпорядку ЗЗСО;
- відповідати за виконану роботу та її результати;
- своєчасно виконати програму практики, подати звіт та захистити його у терміни, визначені кафедрою.

1.4 ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Виробнича організаційно-методична практика в початковій школі складається з трьох змістових модулів

I змістовий модуль – навчально-методична робота

1. Вивчення й аналіз:

- законодавчих актів, що визначають діяльність закладів освіти, зокрема Конституції України, закону України «Про освіту», Конвенції про права дитини тощо;
- нормативно-правових актів, інструктивно-методичних матеріалів, що визначають зміст і завдання освітньої роботи у початковій школі;
- змісту і вимог Державного стандарту початкової освіти, навчального плану і освітніх програм, підручників для 1-4 класів;
- критеріїв оцінювання досягнень учнів 1-2, 3-4 класів;
- нормативних документів із питань безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу;
- Рекомендацій Міністерства освіти і науки України щодо організації освітнього процесу у ЗЗСО на навчальний рік;
- річного плану роботи закладу освіти, наказів адміністрації закладу освіти щодо організації і планування освітнього процесу в початковій школі;
- Професійного стандарту за професією «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти» : затв. наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23 грудня 2020 р. №2736;
- Посадової інструкції вчителя початкових класів (код КП 2331);
- Положення Про центр професійного розвитку педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 липня 2020 р. № 672; Про професійну спільноту вчителів початкових класів відповідного ЗЗСО;
- форм індивідуальної методичної роботи педагога відповідного класу тощо.

2. Спостереження та аналіз уроків класовода, інших учителів класу згідно з розкладом (*1 тиждень проходження практики, орієнтовна кількість 20*).

3. Підготовка та проведення пробних уроків згідно з розкладом (*2 тиждень проходження практики, орієнтовна кількість 20*).

4. Підготовка та проведення залікових уроків (3-8 тиждень проходження практики, орієнтовна кількість 120), зокрема з:
  - української мови (18);
  - літературного читання (24);
  - математики (24);
  - Я досліджую світ (18);
  - мистецтва (12);
  - дизайн і технології (6);
  - фізичної культури (18).
5. Участь у роботі шкільної професійної спільноти вчителів початкових класів.

II змістовий модуль – виховна робота

1. Реалізація виховного потенціалу освітнього матеріалу під час проведення уроків.
2. Виконання в період практики обов'язків класовода.
3. Відвідування батьківських зборів, виступи перед батьками з короткими повідомленнями морально-етичного характеру та щодо модернізації освітнього процесу в початковій школі.
4. Участь у виховних заходах ЗЗСО.
5. Підготовка та проведення одного виховного заходу із самоаналізом.

III змістовий модуль – науково-дослідницька робота

1. Вивчення професійної діяльності / передового педагогічного досвіду класоводів ЗЗСО.
2. Виконання індивідуальних дослідницьких завдань із теми магістерського дослідження (педагогічний експеримент).
3. Підготовка доповіді з актуальних проблем початкової освіти для участі в науково-методичному семінарі, конференції та інших наукових заходах педагогічного факультету.
4. Підготовка та подання до друку статті з актуальних проблем початкової освіти за підсумками проходження виробничої організаційно-методичної практики в початковій школі у збірник наукових праць студентів і магістрантів педагогічного факультету К-ПНУ імені Івана Огієнка.
5. Участь у настановній і підсумковій конференціях із виробничої організаційно-методичної практики в початковій школі.
6. Оформлення та подання на перевірку звітної документації.

1.5 ЕТАПИ ВИРОБНИЧОЇ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНОЇ ПРАКТИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Завдання виробничої організаційно-методичної практики реалізуються у три етапи: 1 – організаційний, 2 – основний, 3 – підсумковий.

I. Організаційний етап

- 1. Участь у настановній конференції.** Одержання направлень для проходження практики, настанов щодо її організації. Призначення старост груп у кожен заклад загальної середньої освіти для ведення обліку відвідування студентами практики, складання графіку проведення залікових уроків та виховних заходів.
- 2. Ознайомлення** з адміністрацією ЗЗСО, класоводом, керівником професійної спільноти вчителів початкових класів, специфікою організації освітнього процесу в початковій школі, основними нормативними документами, що регламентують роботу початкової школи:
  - Державним стандартом початкової освіти;
  - Професійним стандартом за професією «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти»;
  - Типовими освітніми програмами для закладів загальної середньої освіти (1–2, 3–4 класи);
  - Рекомендаціями Міністерства освіти і науки України щодо організації освітнього процесу у ЗЗСО на навчальний рік;
  - Посадовою інструкцією вчителя початкових класів (код КП 2331);
  - Положеннями Про центр професійного розвитку педагогічних працівників та професійну спільноту вчителів початкових класів;
  - календарним плануванням уроків на II семестр для відповідного класу;
  - планом виховної роботи на II семестр для відповідного класу.
- 3.** Складання індивідуального плану виробничої організаційно-методичної практики в початковій школі.
- 4.** Вивчення календарного планування уроків та плану виховної роботи у відповідному класі на період практики. Вибір тем залікових уроків і виховного заходу та узгодження дат їх проведення з класоводом та керівниками практики.
- 5.** Вивчення форм індивідуальної методичної роботи педагога відповідного класу.
- 6.** Вивчення плану роботи професійної спільноти вчителів початкових класів, педагогічної ради ЗЗСО. Вибір теми для виступу.
- 7.** Ознайомлення з основними формами роботи класовода з батьками, планом проведення батьківських зборів на II семестр. Вибір теми для виступу.

II. Основний етап

- 1.** Спостереження й аналіз особливостей проведення уроків, виховних заходів класоводом, вихователем ГПД, вчителями-предметниками у відповідному класі (1 тиждень проходження практики).
- 2.** Спостереження й аналіз індивідуальної методичної роботи класовода.
- 3.** Консультації з класоводом, учителями класу, керівниками практики щодо виконання завдань практики.
- 4.** Підготовка (складання планів-конспектів, затвердження їх класоводом/вчителем) і проведення пробних уроків (2 тиждень проходження практики).
- 5.** Підготовка (складання планів-конспектів, затвердження їх класоводом/учителем та керівником практики від кафедри теорії та методик початкової освіти) і проведення залікових уроків (3-8 тиждень проходження практики).
- 6.** Підготовка (складання плану-конспекту, затвердження його класоводом/вихователем ГПД та керівником практики) і проведення виховного заходу. Написання комплексного самоаналізу позаурочного заходу за всіма значущими параметрами.
- 7.** Відвідування та аналіз залікових уроків та виховних заходів однокурсників.
- 8.** Аналіз роботи професійної спільноти вчителів початкових класів ЗЗСО.
- 9.** Участь у засіданні професійної спільноти вчителів початкових класів у формі виступу на актуальну тему.
- 10.** Участь у проведенні батьківських зборів у формі виступу на актуальну тему.
- 11.** Вивчення професійної діяльності/передового педагогічного досвіду/форм індивідуальної методичної роботи класовода відповідного ЗЗСО.
- 12.** Відвідування занять курсів за вибором варіативного складника базових навчальних планів початкової освіти, переймання досвіду організації та проведення.
- 13.** Виконання індивідуальних завдань дослідницького характеру з теми магістерського дослідження (спостереження, опитування, анкетування, педагогічний експеримент та ін.).
- 14.** Вибір теми та підготовка доповіді для участі у студентських наукових конференціях.
- 15.** Вибір теми та написання статті для публікації у збірниках наукових праць здобувачів вищої освіти.

III. Підсумковий етап

1. Написання звіту та самоаналізу про виконання програми виробничої організаційно-методичної практики в початковій школі.
2. Оформлення, упорядкування та подання на перевірку звітної документації.
3. Участь у звітній конференції за підсумками виробничої організаційно-методичної практики в початковій школі.

1.6 ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Під час практики здобувачі вищої освіти виконують індивідуальні науково-дослідні завдання з теми магістерського дослідження (педагогічний експеримент) або з актуальної проблеми початкової освіти.

Після вибору теми здобувач вищої освіти опрацьовує необхідні літературні джерела, розробляє план і методику дослідження (тести, методики, плани педагогічних спостережень, питання для анкетувань, бесід чи інтерв'ю, завдання для констатувального, формувального та контрольного експерименту тощо), обговорює їх з керівником практики від кафедри теорії та методик початкової освіти, домовляється з адміністрацією ЗЗСО та вчителями початкових класів про час та форму експериментальних досліджень.

За матеріалами досліджень студент/ка готує доповідь на науково-практичну конференцію та статтю до збірника наукових праць студентів і магістрантів педагогічного факультету.

1.7 ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточне оцінювання діяльності здобувача освітнього ступеня «магістр» під час практики; оцінка звітної документації та захисту практики; характеристика керівника практики від ЗЗСО; відгук керівника практики від кафедри теорії та методик початкової освіти; підсумковий контроль (диференційований залік).

1.8 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНОЇ ПРАКТИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

1. Рівень виконання програми практики (навчально-методичної, виховної та науково-дослідницької роботи, змісту та оформлення звітної документації, захисту практики).
2. Рівень розвитку професійних компетентностей (мовно-комунікативної, предметно-методичної, інформаційно-цифрової, психологічної, емоційно-етичної, педагогічного партнерства, здоров'язберезувальної, проєктувальної, прогностичної, організаційної, оцінювально-аналітичної, інноваційної, здатності до навчання впродовж життя, рефлексивної).
3. Рівень сформованості професійно-педагогічних якостей та здібностей особистості (гуманістичне спрямування (*любов до дітей, емоційна чутливість і емпатія, доброзичливість, опора на позитивне в становленні особистості кожної дитини*), комунікабельність, організаторські схильності, перцептивні здібності (*професійна пильність, спостережливість*), динамізм (*внутрішня енергія, гнучкість, ініціатива*), відповідальність, дисциплінованість, професійне спрямування, креативність, інформаційна здатність, емоційна стійкість (*самовладання, саморегуляція, самоконтроль*), артистизм, інтелігентність, працьовитість тощо).

Оцінювання навчально-методичної роботи здобувача вищої освіти відбувається за критеріями: рівень аналізу уроків класовода та основних нормативних документів, що регламентують діяльність вчителя початкових класів; рівень проведення залікових уроків.

Зміст критеріїв оцінювання результатів виконання навчально-методичної роботи здобувача вищої освіти

Критерії оцінювання	Рівні, оцінка за національною шкалою та шкалою ЄКТС			
	низький, незадовільно FХ (25-41) F (24 і менше)	середній, задовільно D (51-55) E (42-50)	достатній, добре B (61-65) C (56-60)	високий, відмінно A 66-70
1. Проведення залікових уроків				
Уміння чітко і зрозуміло визначити мету і завдання уроку	Мета і завдання не поставлені або майже не ставляться	Мета і завдання поставлені, але без будь-якої системи	Мета і завдання не завжди чітко сформульовані	Мета і завдання визначені точно, чітко і ясно

Критерії оцінювання	Рівні, оцінка за національною шкалою та шкалою ЄКТС			
	низький, незадовільно FX (25-41) F (24 і менше)	середній, задовільно D (51-55) E (42-50)	достатній, добре B (61-65) C (56-60)	високий, відмінно A 66-70
1. Проведення залікових уроків				
<i>Наявність чіткого плану</i>	План уроку не відповідає елементарним вимогам	План уроку складений за шаблоном	План уроку обґрунтований, але не корегується зі змінами	План уроку обґрунтований і коректується відповідно до умов
<i>Реалізація накресленої мети і завдань у ході освітнього процесу</i>	Мета і завдання уроку не реалізовані	Мета і завдання реалізовані частково	Мета і завдання реалізовані не повністю	Мета і завдання реалізовані повністю
<i>Ступінь розкриття теми, теоретичний рівень викладання матеріалу</i>	Матеріал перенавантажений зайвими фактами, головні теоретичні положення не виокремлені	Матеріал викладено схематично, узагальнено, непереконливо	Матеріал викладено на переконливих прикладах, конкретних фактах, необхідних аргументах, але не були сформульовані теоретичні висновки	Конкретні факти співвіднесені із загальними теоретичними висновками правильно, головне чітко виділено практикантом, переконливо доведено
<i>Використання наочності, ЕОР, дидактичних матеріалів, дистанційних засобів навчання</i>	Наочні посібники, ЕОР і дидактичні матеріали, дистанційні засоби навчання не використовуються або майже не використовуються	Наочні посібники, ЕОР, дидактичні матеріали, дистанційні засоби навчання використовуються рідко і малоефективно	Наочні посібники, ЕОР, дидактичні матеріали, дистанційні засоби навчання обираються раціонально, але не використовуються ефективно	Наочні посібники, ЕОР, дидактичні матеріали, дистанційні засоби навчання обираються і використовуються раціонально і ефективно
<i>Обґрунтованість вибору методів</i>	Методи, які застосовувались, не відповідають меті та завданням уроку, змісту і характеру навчального матеріалу, готовності учнів до засвоєння матеріалу	Методи, які застосовувались, відповідають змісту і характеру навчального матеріалу, але не відповідають меті та завданням уроку, готовності учнів до засвоєння матеріалу	Методи, які застосовувались відповідають змісту і характеру навчального матеріалу, готовності учнів до засвоєння матеріалу, але не відповідають меті та завданням уроку	Методи, які застосовувались відповідають меті та завданням уроку, змісту і характеру навчального матеріалу, готовності учнів до засвоєння матеріалу

Критерії оцінювання	Рівні, оцінка за національною шкалою та шкалою ЄКТС			
	низький, незадовільно FX (25-41) F (24 і менше)	середній, задовільно D (51-55) E (42-50)	достатній, добре B (61-65) C (56-60)	високий, відмінно A 66-70
1. Проведення залікових уроків				
<i>Диференційований підхід до учнів</i>	Завдання не диференційовано за обсягом, змістом, складністю; практикант не проводить інструктаж щодо організації роботи	Завдання диференційовані за одним із параметрів (обсяг, зміст і складність), практикант не проводить інструктаж щодо організації роботи	Завдання диференційовані за двома параметрами (обсяг/зміст/складність); практикант проводить інструктаж щодо організації роботи	Завдання диференційовані за обсягом, змістом, складністю; практикант проводить інструктаж щодо організації роботи
<i>Формування умінь самостійної роботи</i>	Робота практиканта не сприяла формуванню умінь самостійної роботи	Робота з формування умінь самостійної роботи учнів велась без урахування сформованості їхньої самостійної роботи	Практикант/ка враховував/ла рівень сформованості в учнів умінь самостійної роботи, вказівки давались до шкільних джерел знань	У роботі практиканта/ки враховувався рівень сформованості умінь самостійної роботи учня з позашкільними джерелами знань
<i>Облік і контроль знань учнів</i>	Облік і контроль знань учнів не відповідають елементарним вимогам	Облік і контроль знань учнів ведуться стихійно	Облік і контроль знань учнів не завжди обґрунтовані	Облік і контроль знань учнів обґрунтовані
<i>Рефлексія (якість самоаналізу результатів)</i>	Практикант не знаходить у своїй діяльності недоліків	Практикант зазначає частину недоліків, які є, але не може пояснити їхню причину	Практикант відзначив недоліки в роботі та вказав позитивні сторони, але не може їх пояснити	Практикант відзначив недоліки та вказав позитивні сторони, окреслив шляхи удосконалення освітнього процесу
2. Аналіз уроків класовода та основних нормативних документів, що регламентують діяльність вчителя початкових класів				
	Уроки класовода та основні нормативні документи не проаналізовано або проаналізовано з грубими помилками	Аналіз уроків класовода та основних нормативних документів поверховий, неусвідомлений, без використання орієнтовних зразків	Аналіз уроків класовода та основних нормативних документів з використанням орієнтовних зразків, але з деякими помилками	Грунтовний творчий аналіз уроків класовода та основних нормативних документів з використанням орієнтовних зразків

Оцінювання виховної роботи здобувача вищої освіти відбувається за критеріями: рівень аналізу виховної роботи класовода, рівень проведення залікової виховної години/виховного заходу.

Шкала та критерії оцінювання результатів виконання виховної роботи здобувача вищої освіти

Шкала оцінювання, бали	Характеристика критерію оцінювання	Опис критерію оцінювання
1	2	3
10 А	Високий рівень досягнення результатів навчання	Аналіз виховної роботи класовода ґрунтовний. Проведення виховного заходу усвідомлене, емоційне, методично правильне. Зміст та форма заняття відповідає поставленій меті, має пізнавальну і виховну цінність. Використані традиційні та інноваційні прийоми і методи відповідають віковим особливостям учнів, рівню розвитку дітей даного класу
8-9 С-В	Достатній рівень досягнення результатів навчання	Аналіз виховної роботи класовода з деякими помилками. Проведення виховного заходу з деякими помилками, неемоційне, з опорою на план-конспект. Зміст та форма заняття відповідає поставленій меті, має пізнавальну і виховну цінність. Використані традиційні прийоми і методи відповідають віковим особливостям учнів, рівню розвитку дітей даного класу
6-7 Е-Д	Середній рівень досягнення результатів навчання	Аналіз виховної роботи класовода та проведення виховного заходу викликає значні труднощі, з грубими помилками. Зміст та форма заняття не відповідає поставленій меті, має незначну пізнавальну або виховну цінність. Використані традиційні прийоми і методи не відповідають віковим особливостям учнів та рівню розвитку дітей даного класу
0-5 F-FX	Низький рівень досягнення результатів навчання	Аналіз виховної роботи класовода та виховний захід не проведено

Оцінювання науково-дослідницької роботи здобувача вищої освіти відбувається за критерієм: рівень відповідності опису професійної діяльності класовода, аналізу роботи професійної спільноти вчителів початкових класів і статті вимогам до змісту та технічного оформлення.

Шкала та критерії оцінювання результатів виконання науково-дослідницької роботи здобувача вищої освіти

Шкала оцінювання, бали	Характеристика критерію оцінювання	Опис критерію оцінювання
1	2	3
10 А	Високий рівень досягнення результатів навчання	Опис професійної діяльності / передового педагогічного досвіду/ форм індивідуальної методичної роботи класовода, аналіз роботи професійної спільноти вчителів початкових класів ЗЗСО, стаття і доповідь відповідають вимогам до змісту та технічного оформлення
8-9 С-В	Достатній рівень досягнення результатів навчання	Опис професійної діяльності / передового педагогічного досвіду / форм індивідуальної методичної роботи класовода, аналіз роботи професійної спільноти вчителів початкових класів ЗЗСО, стаття, доповідь оформлена відповідно до вимог, але зі деякими огріхами
6-7 Е-Д	Середній рівень досягнення результатів навчання	Опис професійної діяльності / передового педагогічного досвіду / форм індивідуальної методичної роботи класовода, аналіз роботи професійної спільноти вчителів початкових класів ЗЗСО, стаття, доповідь не відповідає вимогам до змісту та технічного оформлення
0-5 F-FX	Низький рівень досягнення результатів навчання	Матеріали опису професійної діяльності / передового педагогічного досвіду / форм індивідуальної методичної роботи класовода, аналіз роботи професійної спільноти вчителів початкових класів ЗЗСО, статтю, доповідь не підготовлено або їх зміст запозичено з Інтернету без особистого опрацювання

Оцінювання звітної документації та захисту практики здобувача вищої освіти відбувається за критеріями: дотримання термінів здачі звітної документації та захисту практики; включення у зміст звіту результатів виконання усіх завдань практики; аргументованість виступу на підсумковій конференції.

Шкала та критерії оцінювання звітної документації та захисту практики здобувача вищої освіти

Шкала оцінювання, бали	Характеристика критерію оцінювання	Опис критерію оцінювання
1	2	3
10 А	Високий рівень досягнення результатів навчання	Звітну документацію подано у встановлений термін, зміст звіту містить результати виконання усіх завдань практики та пропозиції щодо її удосконалення; у щоденнику практиканта зафіксовано зміст роботи впродовж усього періоду проходження виробничої організаційно-методичної практики в початковій школі. Впевнено й аргументовано представлено звіт на підсумковій конференції
8-9 С-В	Достатній рівень досягнення результатів навчання	Звітну документацію подано у встановлений термін, зміст звіту містить результати усіх завдань практики та пропозиції щодо її удосконалення, але оформлений зі деякими огріхами; у щоденнику практиканта зафіксовано зміст роботи впродовж усього періоду проходження виробничої організаційно-методичної практики в початковій школі. Захист звіту на підсумковій конференції аргументований, але зі деякими неточностями
6-7 Е-Д	Середній рівень досягнення результатів навчання	Звітна документація не повністю оформлена або зі помилками; представлений звіт відповідає вимогам програми практики, але з певними огріхами у структурі та змісті, відсутні пропозиції щодо її удосконалення. Щоденник містить не повний аналіз змісту роботи. Захист звіту на підсумковій конференції поверховий, з помилками
0-5 F-FX	Низький рівень досягнення результатів навчання	Звітна документація оформлена частково. Частина обов'язкових елементів звіту та щоденник відсутні. Здобувач не захистив звіт у визначені терміни

1.9 ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ ВИРОБНИЧОЇ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНОЇ ПРАКТИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

1. Звіт про виконання програми виробничої організаційно-методичної практики в початковій школі (див. Додаток Б.1, Б.2).

2. Щоденник практики (див. Додаток В).

3. Відомості про виконання навчально-методичної роботи

(див. Додатки Г.1–Г.8):

- клас, прізвище, ім'я, по батькові класовода та вихователя, список учнів;
- розклад уроків і календарно-тематичне планування на період практики у відповідному класі;
- зошит психолого-педагогічних спостережень з аналізами уроків класовода (1 тиждень проходження практики), щоденними записами практиканта про виконувану роботу;
- плани-конспекти залікових уроків* (3-8 тиждень проходження практики, по одному з кожного предмета початкової школи);

*Плани-конспекти залікових уроків подаються разом з дидактичними, наочними, відео- та фотоматеріалами. Плани-конспекти залікових уроків з образотворчого мистецтва та Дизайн і технології мають містити демонстраційний зразок практиканта та кращі учнівські роботи.

4. Відомості про виконання виховної роботи (див. Додатки Д.1, Д.2):

- план виховної роботи на період практики у відповідному класі;
- план-конспект проведеного виховного заходу із комплексним самоаналізом за всіма значущими параметрами.

5. Відомості про виконання науково-дослідницької роботи

(див. Додатки Е.1 – Е.8):

- опис професійної діяльності / передового педагогічного досвіду / індивідуальної методичної роботи класовода відповідного ЗЗСО (план опису, структуру портфоліо педагога див. Додатки Е.2 – Е.5);
- матеріали аналізу роботи професійної спільноти вчителів початкових класів ЗЗСО (положення про професійну спільноту педагогічних працівників, орієнтовний зразок та критерії аналізу див. Додаток Е.6.1 – Е.6.3);
- опис спостережень, експериментів, анкетувань із теми магістерського дослідження;
- стаття, текст доповіді до наукової конференції (вимоги до змісту та технічного оформлення наукової статті див. Додатки Е.7, Е.8).

РЕКОМЕНДАЦІ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

Матеріали виробничої організаційно-методичної практики в початковій школі мають бути набрані на комп'ютері.

Папка зі звітними документами повинна мати титульну сторінку (*див. Додаток А*), що містить підписи керівників практики із зазначенням посади, наукового ступеня, вченого звання, ПІБ.

Оформлення звіту здобувача вищої освіти повинне відповідати таким вимогам:

- обсяг звіту складає довільну кількість сторінок комп'ютерного набору (але не менше 5 сторінок);
- текст набирається на аркушах паперу стандартного формату А4 з використанням шрифтів текстового редактора Times New Roman, кеглем 14, через 1,5 інтервали з дотриманням таких розмірів полів: верхнього і нижнього – 20 мм, лівого – 25 мм, правого – 10 мм;
- титульна сторінка оформляється за встановленою формою (*див. Додаток Б.1*).

Звіт повинен містити відомості про виконання здобувачем освітнього ступеня «магістр» усіх розділів програми практики. Обов'язковим є наявність висновків та пропозицій щодо проходження практики.

Розділи й окремі питання звіту мають бути чітко визначені, викладені в логічній послідовності та конкретизовані (*див. Додаток Б.2*).

На останній сторінці звіту ставиться дата і підпис практиканта, оцінка і підпис безпосереднього керівника практики від закладу ЗЗСО, керівника практики від кафедри теорії та методик початкової освіти. Загальна оцінка виставляється керівником практики від випускової кафедри теорії та методик початкової освіти на основі рішення комісії із захисту практики.

Зразки оформлення звітної документації подано у додатках
(*див. Додатки А, Б, В, Г, Д, Е, Ж*)

Звітну документацію здають провідному фахівцеві навчального відділу з організації практики педагогічного факультету у триденний термін після її завершення.

Час та місце проведення підсумкової конференції (захист практики) оголошується додатково.

1.10. МЕТОДИКА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ВИРОБНИЧОЇ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНОЇ ПРАКТИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Оцінка за проходження виробничої організаційно-методичної практики в початковій школі є комплексною. Пропонується таке співвідношення вагомості головних об'єктів оцінювання під час практичної діяльності здобувача освітнього ступеня «магістр»: навчально-методична робота (70 балів), виховна (10 балів), науково-дослідницька (10 балів), якість підготовки звітної документації та захист основних положень звіту виробничої організаційно-методичної практики в початковій школі на підсумковій конференції (10 балів).

Розподіл балів оцінювання виробничої організаційно-методичної практики здобувача вищої освіти

№	Вид звітної роботи				Максимальна кількість балів	Примітка Оцінка за шкалою ECTS
1	Навчально-методична:	Назва навчального предмета	Кількість залікових уроків	Мах бал	70	A (66-70) B (61-65) C (56-60) D (51-55) E (42-50) FX (25-41) F (24 і менше)
	проведення залікових уроків	Українська мова	18	10		
		Літературне читання	24	10		
		Математика	24	10		
		Я досліджую світ	18	10		
		Мистецтво	12	10		
		Дизайн і технології	6	10		
		Фізична культура	18	10		
2	Виховна				10	A (10) B (9) C (8) D (7) E (6) FX (5) F (4 і менше)
3	Науково-дослідницька				10	
4	Якість підготовки звітної документації. Захист практики				10	
Всього					100	

Підсумкове оцінювання виконання програми практики здобувачем вищої освіти відбувається за критеріями: рівень виконання програми практики, рівень розвитку професійних компетентностей, рівень сформованості професійно-педагогічних якостей та здібностей особистості.

**Загальні шкала та критерії оцінювання
виконання програми виробничої організаційно-методичної практики
здобувачем вищої освіти**

Шкала оцінювання, бали	Характеристика критерію оцінювання	Опис критерію оцінювання
1	2	3
90-100	Високий рівень досягнення результатів навчання	Усі завдання практики виконано у повному обсязі. Здобувач вищої освіти творчо застосовував теоретичні знання при виконанні завдань практики, якість роботи перевищила очікування. Оволодів професійними компетентностями на високому рівні, придбав значну кількість професійних умінь і навичок за всіма напрямками діяльності вчителя початкових класів. Студентом продемонстровано високий рівень психолого-педагогічної майстерності (гуманістичне спрямування, комунікабельність, організаторські схильності, перцептивні здібності, динамізм, відповідальність, дисциплінованість, професійне спрямування, креативність, інформаційна здатність, емоційна стійкість, артистизм, інтелігентність, працьовитість тощо
75-89	Достатній рівень досягнення результатів навчання	Здобувач вищої освіти повністю виконав програму практики, проте в ході виконання завдань допущено помилки. Досить повно застосовував теоретичні знання при виконанні завдань практики, якість роботи відповідає очікуванням. Оволодів професійними компетентностями на достатньому рівні, придбав достатню кількість професійних умінь і навичок за всіма напрямками діяльності вчителя початкових класів. Особистісними характеристиками є гуманістичне спрямування, відповідальність дисциплінованість, інтелігентність, працьовитість, професійне спрямування, емоційна скутість і невпевненість

Шкала оцінювання, бали	Характеристика критерію оцінювання	Опис критерію оцінювання
1	2	3
60-74	Середній рівень досягнення результатів навчання	Здобувач вищої освіти виконав програму практики в неповному обсязі, в ході виконання завдань допущено значні помилки. Здобувач вищої освіти на достатньому рівні застосовував теоретичні знання при виконанні завдань практики, проте якість роботи не завжди відповідала очікуванням, час від часу були потрібні перевірка та коригування для забезпечення якості. Оволодів професійними компетентностями на середньому рівні, придбав окремі професійні уміння та навички за всіма напрямками діяльності вчителя початкових класів. Особистісними характеристиками є недисциплінованість, недосконалий прояв професійного спрямування, емоційна скутість і невпевненість
0-59	Низький рівень досягнення результатів навчання	Здобувач вищої освіти не виконав програму практики. Застосовував теоретичні знання при виконанні завдань практики фрагментарно, якість роботи була низькою, постійно необхідно було перевіряти/переробляти для забезпечення якості. Оволодів професійними компетентностями на низькому рівні, майже не придбав професійних умінь і навичок за всіма напрямками діяльності вчителя початкових класів. Особистісними характеристиками є недисциплінованість, пасивність, відсутність професійного спрямування тощо

Загальна підсумкова оцінка за практику виставляється у відомості обліку успішності та індивідуальному навчальному плані здобувача за двома шкалами оцінювання: **національною і шкалою ECTS.**

Рейтингова оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90–100	A (відмінно)	Відмінно
82–89	B (дуже добре)	Добре
75–81	C (добре)	
67–74	D (задовільно)	Задовільно
60–66	E (достатньо)	
35–59	FX (незадовільно з можливістю повторного захисту)	Незадовільно
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим повторним проходженням практики)	

1.11 ПОРЯДОК ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

1. Після закінчення терміну практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми практики та індивідуального завдання.

Формою звітності за практику є письмовий звіт.

Письмовий звіт разом із іншими документами (індивідуальне завдання, щоденник, характеристика та ін.) подається на рецензування керівнику практики від випускової кафедри. Після доопрацювання та остаточного погодження з керівником практики від випускової кафедри звіт у друкованому вигляді подається на захист.

Щоденник практики – основний документ, що відображає поточну діяльність студента, етапи виконання завдань.

Щоденник є частиною звіту студента.

Звітні матеріали виробничої практики студентів (щоденник, звіт) зберігаються на випусковій кафедрі впродовж трьох років.

2. Звіт з практики захищається здобувачем у комісії, призначеній завідувачем кафедри, факультетським керівником практики зі спеціальності 013 Початкова освіта. До складу комісії входять три особи: факультетський керівник практики зі спеціальності 013 Початкова освіта, керівник практики від кафедри теорії та методик початкової освіти, і, за можливості, керівник практики від ЗЗСО, а також викладачі дисциплін фахової підготовки.

Комісія оцінює результати практики здобувачів за дворівневою шкалою оцінювання у терміни, встановлені відповідним Наказом про проведення практики здобувачів в К-ПНУ впродовж перших десяти календарних днів після завершення практики.

Місце, час і форма приймання заліку з практики визначається деканатом факультету і доводиться до відома здобувачів та керівників практик.

У здобувачів заочної форми навчання комісія може приймати залік з практики в період сесії, яка проходить після практики. Конкретна дата складання заліків з практики визначається в Наказі ректора про направлення на практику.

3. Результати заліку із практики враховують:

- оцінку результатів виробничої роботи здобувача вищої освіти, подану в характеристиці керівника практики від ЗЗСО;
- оцінку результатів виконання програми практики (навчально-методичної, виховної та науково-дослідницької роботи, звітної документації та захисту практики);
- відгук керівника практики від кафедри теорії та методик початкової освіти, зафіксований у щоденнику;
- додаткові умови оцінювання результатів практики від випускової кафедри теорії та методик початкової освіти: рівень розвитку професійних компетентностей та сформованості професійно-педагогічних якостей та здібностей особистості здобувача вищої освіти.

4. Оцінка за практику вноситься у відомість обліку успішності здобувача, в залікову книжку / індивідуальний навчальний план здобувача за підписом голови комісії та враховується стипендіальною комісією при визначенні розміру стипендії разом із його оцінками за результатами підсумкового семестрового контролю.

5. Здобувачеві вищої освіти, який не виконав програму практики з поважних причин (підтверджених документально), може бути надане право на проходження практики в інший термін за визначених умов.

1.12 ОХОРОНА ПРАЦІ ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНОЇ ПРАКТИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

1.12.1 інструкція з охорони праці здобувачів вищої освіти

1. Загальні положення

- 1.1. Практика є невід'ємною складовою частиною процесу професійної підготовки студентів в Університеті та проводиться на оснащених відповідним чином базах Університету.
- 1.2. Практика студентів Університету проводиться на базах, які мають відповідати вимогам нормативно-правових актів з охорони праці.
- 1.3. Студенти можуть бути направлені на практику тільки на ті бази, з якими Університет завчасно уклав договір на її проведення за встановленою формою.
- 1.4. До початку проведення практики повинно бути проведено обстеження робочих місць студентів-практикантів відповідальними за організацію проведення практики особами.
- 1.5. Обов'язковою умовою допущення студентів до проходження практики є проходження ними вступного інструктажу з охорони праці під час трудового і професійного навчання та оформлення його у бланку реєстрації з підписами особи, яка проводила інструктаж та особи, яку інструктували.

2. Вимоги безпеки під час практики

- 2.1. Під час прибуття на базу практики студент-практикант повинен отримати вступний інструктаж з охорони праці та первинний інструктаж на робочому місці та поставити підпис у відповідних журналах інструктажу.
- 2.2. Студент має бути ознайомлений про те, що під час виконання професійних обов'язків на нього можуть впливати такі шкідливі або небезпечні чинники, як:
  - висока психофізіологічна напруга;
  - висока концентрація уваги;
  - небезпека ураження електрострумом;
  - небезпека виникнення загорань та пожеж;
  - порушення параметрів мікроклімату, передбачених для навчальних приміщень;
  - довготривалі статичні навантаження.
- 2.3. Студент-практикант повинен виконувати тільки ту роботу, яка йому доручена згідно з програмою практики.
- 2.4. У разі притягнення практиканта до робіт, які не передбачені програмою практики, йому слід негайно доповісти про це керівнику практики.

3. Під час практики не допускається:

- 3.1. Не виконувати правила внутрішнього трудового розпорядку установи, зокрема, запізнюватися на роботу.
- 3.2. Пропускати або не проводити визначені програмою практики уроки та зривати освітній процес.
- 3.3. Залишати робоче місце без дозволу керівника практики, учителя, директора ЗЗСО.
- 3.2. Відволікати від роботи педагогічних працівників, які його оточують, заважати освітньому процесу.
- 3.3. Залишати учнів, з якими він проводить навчальні заняття, позакласну діяльність без нагляду.
- 3.4. Під час занять у навчальному кабінеті виконувати роботу, яка не передбачена розкладом і планом занять.
- 3.5. У процесі виникнення недоліків у роботі обладнання та приладів (комп'ютера, ксерокса, побутових приладів тощо) самостійно або разом з учнями їх ліквідувати, натомість негайно повідомити керівника закладу, учителя та припинити роботу до усунення недоліків.
- 3.6. Під час встановлення порушень вимог охорони праці в приміщенні для занять, розпочинати чи продовжувати роботу з учнями до усунення недоліків, які загрожують їхньому життю та здоров'я, зобов'язаний повідомити керівника закладу освіти про причини відміни занять у кабінеті.
- 3.7. Виконувати будь-які види ремонтних робіт на робочому місці учня чи в приміщенні. Ремонт виконується спеціально підготовленим персоналом закладу (електромонтером, слюсарем, електромеханіком).

4. Студент-практикант зобов'язаний:

- 4.1. Уживати заходи дисциплінарного впливу до учнів, які свідомо порушують правила безпечної поведінки під час занять.
- 4.2. Повідомляти керівника закладу про недоліки в забезпеченні охорони праці, які знижують рівень безпеки життєдіяльності людини (норми освітленості, травмонебезпеки обладнання, інструментів тощо).
- 4.3. Прийняти екстренні заходи під час погіршення стану здоров'я учня (запаморочення, втрата свідомості, кровотеча з носа тощо), надати йому необхідну першу (долікарську) допомогу та викликати медичного працівника;
- 4.5. Дбати про особисту безпеку, повідомляти, якщо потрібно, про погіршення стану власного здоров'я під час робочого процесу.

1.12.2 ІНСТРУКЦІЯ З ОХОРОНИ ЖИТТЯ І ЗДОРОВ'Я ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

1. Загальні положення

- 1.1. Із метою забезпечення повної безпеки життя і здоров'я дітей необхідно ретельно дотримуватись техніки безпеки, санітарно-гігієнічних вимог, правил пожежної і електробезпеки, дорожнього руху, поведінки дітей на уроках, під час виконання робіт, проведення масових заходів, екскурсій і прогулянок.
- 1.2. Під час практики студент відповідає за життя і здоров'я дітей.
- 1.3. Необхідно вжити всіх заходів для усунення небезпечних ситуацій, проявляти максимум уваги до учнів.
- 1.4. Під час практики постійно стежити за станом здоров'я дітей, знати учнів з вадами здоров'я; у випадку захворювання дитини викликати лікаря і батьків.
- 1.5. Необхідно регулярно проводити з учнями різні види інструктажів про дотримання правил ТБ, БЖД під час уроків, на перервах, у позаурочний час.
- 1.6. Провести позакласні виховні заходи з питання безпеки життєдіяльності.

2. Забезпечення БЖД учнів у приміщеннях

- 2.1. Здійснювати повсякденний нагляд за станом обладнання, меблів.
- 2.2. Підставки для квітів повинні бути стійкими; не дозволяється розмішувати квіти на шафах, на стінах, підвіконнях.
- 2.3. Не забивати цвяхи чи інші гострі предмети на рівні зросту дітей.
- 2.4. Необхідно здійснювати щоденне вологе прибирання і регулярно провітрювання класної кімнати; стежити за чистотою вікон, занавісок; ніщо не повинно перешкоджати доступу світла в класну кімнату.
- 2.5. Навчальне обладнання, знаряддя праці слід зберігати в спеціально відведених безпечних місцях.
- 2.6. У класі розмістити стенди з правилами пожежної безпеки та дорожнього руху.

3. Дотримання правил ТБ на уроках «Я досліджую світ», «Дизайн і технології»

- 3.1. Перед початком роботи варто детально проінструктувати дітей з кожного виду навчального завдання.
- 3.2. Інструктаж супроводжувати показом безпечних прийомів роботи.
- 3.3. Після інструктажу слід шляхом часткового показу дій дітьми переконатись, що вони засвоїли правила і вимоги безпеки.

- 3.4. У процесі роботи з ножицями необхідно ретельно стежити, щоб діти правильно їх тримали (направленими від себе від сусіда, від очей тощо).
- 3.5. Ножиці повинні бути з тупими кінцями і зберігатись у спеціальній коробці чи пеналі.
- 3.6. Під час роботи з тканиною треба стежити, щоб діти користувались наперстком, не використовували іржаві голки.
- 3.7. Необхідно зберігати голки, булавки в спеціальних коробках, подушечках.
- 3.8. Уважно стежити, щоб діти не брали булавки, голки до рота, не прикріпляли до одягу, не кидали на підлогу.
- 3.9. У випадку поранення необхідно надати дитині першу медичну допомогу або викликати лікаря.
- 3.10. У класній кімнаті (майстерні) мати аптечку з набором медикаментів для надання першої медичної допомоги.

4. Дотримання правил БЖД на уроках фізкультури

- 4.1. Перед уроком ретельно перевірити стан спортивного залу чи майданчика.
- 4.2. Перед уроком у залі необхідне вологе прибирання, дотримання чистоти та порядку упродовж уроку.
- 4.3. Спортивне обладнання повинно бути справним, надійно закріпленим, зберігатись у безпечному місці.
- 4.4. Уроки фізкультури слід проводити в спортивному одязі, взутті відповідно до пори року.
- 4.5. Слід навчати учнів безпечного виконання фізичних вправ, дотримання дисципліни і правил поведінки, сумлінного виконання всіх команд учителя.
- 4.6. Необхідно стежити за дозуванням фізичних вправ, станом здоров'я дітей, знати дітей з ослабленим здоров'ям.
- 4.7. Здійснювати страхування учнів під час виконання фізичних вправ.
- 4.8. Діти, тимчасово звільнені від занять, зобов'язані бути присутніми в спортивному залі чи на майданчику.
- 4.9. Користуватись спортивним обладнанням та інвентарем без дозволу вчителя учням забороняється.
- 4.10. У спортивному залі необхідно мати аптечку з набором медикаментів для надання першої медичної допомоги.

5. Дотримання правил ТБ під час використання ІКТ

- 5.1. Перед роботою провести інструктаж з ТБ на робочому місці.
- 5.2. Користуватись електрообладнанням дозволяється тільки за надійного заземлення корпусу.

- 5.3. Перед початком роботи необхідно включити систему кондиціонування повітря в приміщенні.
- 5.4. Необхідно правильно відрегулювати освітлення робочого місця.
- 5.5. На екран діти повинні дивитись під прямим кутом, а не збоку.
- 5.6. Під час роботи не допускаються сторонні розмови, подразнюючі шуми.
- 5.7. Усі кабелі слід вставляти і виймати тільки при вимкненій апаратурі.
- 5.8. За появи будь-яких несправностей або запаху горілого слід повідомити відповідального за електрообладнання.
- 5.9. Після закінчення роботи необхідно привести в порядок робоче місце, вимкнути електропостачання.

6. Охорона життя і здоров'я дітей при проведенні екскурсій, прогулянок

- 6.1. Перед екскурсією вчителю необхідно відвідати і оглянути її об'єкт, вибрати місце для безпечного розміщення дітей.
- 6.2. До виходу на об'єкт учитель разом з представником адміністрації школи проводить інструктаж учнів з ТБ, правил дорожнього руху.
- 6.3. На об'єктах, якщо там працюють люди, учнів інструктує керівник або досвідчений працівник.
- 6.4. Екскурсію необхідно проводити за чітким планом, затвердженим керівником школи, дотримуючись часу (40–50 хв).
- 6.5. Не можна дозволяти учням під час екскурсії наближатись, торкатись окремих видів обладнання, транспортних засобів, загонів для свійських чи диких тварин.
- 6.6. Необхідно бути дуже уважним до сигналів, які подаються персоналом, не відволікати працівників своїми розмовами.
- 6.7. Не можна допускати порушення дисципліни з боку дітей, відлучення з місця екскурсії чи прогулянки, ігор, бешкетництва.
- 6.8. Важливо продумати організований відпочинок дітей після екскурсії і місце його проведення.
- 6.9. Шлях до місця екскурсії і повернення повинен бути найкоротшим, безпечним, з пунктами відпочинку, з мінімальною кількістю переходів через проїзні частини доріг.
- 6.10. З класом в 30 осіб вирушають 2 керівники, призначені директором чи заступником директора школи.
- 6.11. Перед виходом, після привалів, перед поверненням необхідно перерахувати дітей.
- 6.12. Колону дітей формують з урахуванням, що на початку і в кінці потрібно поставити пари найбільш дисциплінованих, уважних учнів.
- 6.13. Під час руху колони дорослі повинні знаходитись у голові і в кінці з сигнальними червоними прапорцями.
- 6.14. Екскурсійне обладнання ретельно продумується і відбирається, рівномірно розподіляється між дорослими і дітьми з умовою, що максимальна вага для дітей не повинна перевищувати 3 кг.

- 6.15. Забороняється збір дітьми невідомих плодів, ягід, грибів, рідкісних об'єктів природи; забороняється пити воду з відкритих джерел.
- 6.16. У випадку виникнення небезпечних ситуацій, захворювання або травмування дітей, екскурсія призупиняється, діти відводяться в безпечне місце, а потерпілому надається перша медична допомога, при необхідності його направляють у найближчий медичний пункт, повідомляють про випадок та стан дитини директора школи, батьків.
- 6.17. Передбачати надзвичайні ситуації, пов'язані із порушенням спокою громадського порядку, а також через військовий стан в Україні.

7. Алгоритм дій для вчителів у разі проведення занять і увімкнення сигналів тривоги

- 7.1. Відповідальна особа вмикає наявну систему оповіщення закладу.
- 7.2. Вчитель сповіщає учнів про загрозу, а батьків – про переміщення дітей до укриття.
- 7.3. Необхідно організувати пересування двома колонами в приміщенні класу та швидко залишити кабінет.
- 7.4. Для супроводу початкових класів можуть бути залученні помічники.
- 7.5. Для швидкого надання медичної допомоги має бути залучений медичний працівник.
- 7.6. Відповідальні особи після оголошення сигналу оповіщення мусять перевірити всі приміщення закладу на відсутність у них учасників освітнього процесу та працівників закладу, по завершенню перевірки прямувати до найближчого укриття.
- 7.7. Учні, які знаходяться на подвір'ї закладу, під час сигналу оповіщення повинні самостійно рухатися до найближчого укриття фонду захисних споруд.
- 7.8. У середині захисної споруди відповідальні особи повинні допомогти учасникам освітнього процесу швидко та спокійно зайняти місця.
- 7.9. Під час перебування в захисній споруді вчителі та відповідальні особи здійснюють необхідну підтримку, заходи для комфортного та спокійного перебування в укритті.
- 7.10. Після завершення небезпеки та оголошення про відбій тривоги, вчителі та відповідальні особи слідкують за тим, щоб вихід усіх учасників освітнього процесу з укриттів здійснювався колонами або групами.
- 7.11. Під час переміщення до укриттів необхідно врахувати наявність інклюзивних груп і класів. У випадку присутності дітей з ООП – попередньо проводити з ними навчання та бесіди, передбачити швидке та спокійне переміщення до укриття, спеціальне місце та заходи, що будуть здійснюватися в укриттях для максимального залучення до них дітей з ООП.

8. Детальний порядок дій вчителя на випадок евакуації

- 8.1 Негайно організуйте евакуацію дітей з будівлі школи.
- 8.2 Зберіть учнів і зробіть перекличку.
- 8.3 Проведіть учням короткий інструктаж щодо пересування школою у безпечне місце.
- 8.4 Повідомте адміністрації школи, хто з учнів перебуває разом з вами, а хто відсутній.
- 8.5 Дізнайтеся, які аварійні виходи обстежені й безпечні.
- 8.6 Якщо відчуваєте запах диму, закрийте дихальні шляхи щільно згорнутим предметом одягу та виведіть учнів.
- 8.7 Коли прибудете на місце евакуації, зробіть повторну перекличку.
- 8.8 Повідомте адміністрацію школи про те, що дісталися безпечного місця.

9. Інструкція про дії вчителів під час евакуації за пожежі

- 9.1 Після отримання сигналу про евакуацію учитель зобов'язаний:
  - припинити навчання;
  - знеструмити електричні прилади та обладнання, вимкнути світло і зачинити вікна у приміщенні, де проводилися заняття;
  - у разі значного задимлення видати учням наявні у кабінеті засоби індивідуального захисту;
  - з урахуванням обстановки, що склалася, визначити найнебезпечніші евакуаційні шляхи й виходи з будівлі відповідно до плану евакуації до безпечної зони в найкоротший строк;
  - ретельно перевірити кабінет, щоб унеможливити перебування учнів у небезпечній зоні;
  - ліквідувати умови, що спричиняють виникнення паніки;
  - у найкоротший час організовано вивести учнів найбезпечнішими евакуаційними шляхами і виходами з будівлі відповідно до плану евакуації;
  - з метою запобігання поширенню вогню, диму не відчиняти вікна і двері, а також не розбивати скло, оскільки доступ кисню збільшить осередок пожежі, і вогонь та дим поширяться до суміжних приміщень.
- 9.2 Після виходу з будівлі вчитель має привести учнів на збірний пункт і перевірити їх присутність за списком. Про відсутність кого-небудь із учнів вчитель має повідомити керівнику навчального закладу або особі, яка його заміщує;
- 9.3 Учителю не можна залишати учнів без нагляду з моменту виявлення пожежі та до її ліквідації.

1.13 СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бабюк Т. Й., Гордійчук М. С., Попова О. Ю. Методика навчання освітньої галузі «Мови і літератури»: навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський : Друк-сервіс, 2017. 142 с.
2. Бабюк Т. Й., Довгань О. С. Методика навчання освітньої галузі «Природознавство»: навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський : Друк-Сервіс, 2017. 99 с.
3. Бабюк Т. Й. Наступність у вихованні здорового способу життя старших дошкільників та молодших школярів: монографія. Кам'янець-Подільський : Зволейко Д. Г., 2014. 220 с.
4. Бех І. Д. Виховання особистості: підручник. Київ : Либідь, 2008. 848 с.
5. Богданович М.В. Методика викладання математики в початкових класах: навч. посіб. / М.В. Богданович, М.В. Козак, Я.А. Король. [4-е вид., перероб. і доп.]. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2016. 368 с.
6. Васянович Г. П. Педагогічна етика: навч. посіб. Київ : Академвидав, 2011. 248 с.
7. Власова О. І., Марушкевич А. А. Основи психології та педагогіки: підручник. 2-ге вид., переробл. Київ : Знання, 2011. 333 с.
8. Волошина Г. П. Особливості уроків читання та літературознавча пропедевтика у початковій школі: посібник [для студентів та учителів початкових класів]. Умань: [б. в.], 2011. 126 с. (е. к.) Доступно: https://dspace.udpu.edu.ua/.../Osoblyvosti_urokiv_chytannia
9. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження: методологічні поради молодим науковцям. Київ : ДОВ Вінниця, 2008. 278 с.
10. Гребенькова А. О. Довідник класного керівника: 1–4 класи. Харків : Ранок, 2006. 192 с.
11. Державний стандарт початкової освіти. Учитель початкової школи. 2018. № 4 (вкладка). С. 1–16.
12. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. [2-е вид., допов.]. Київ : Академвидав, 2012. 352 с.
13. Дорож І. А., Ковальчук А. Ф. Методика навчання освітньої галузі «Технології»: навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський : Зволейко Д. Г., 2018. 264 с.
14. Досяк І. М. Нестандартні уроки з використанням інноваційних технологій. 1–4 класи. Харків : Основа, 2007. 160 с.
15. Дуткевич Т. В. Загальна психологія: теоретичний курс: навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський : Зволейко Д. Г., 2015. 432 с.
16. Електронні підручники для 1, 2, 3, 4 кл. закладів загальної середньої освіти. Доступно: https://library.kpnu.edu.ua/ufd/page_lib.php
17. Забашта Н. О., Шматько Н. О. Організація прогулянок у групі подовженого дня в 1–4 класах. Харків : Ранок, 2010. 176 с.

18. Загальна психологія : підручник / за заг. ред. академіка С. Д. Максименка. 2-ге вид., переробл. і допов. Вінниця : Нова книга, 2004. 704 с.
19. Інноваційні технології навчання української мови та літературного читання в початковій школі : навч. посіб. / заг. ред. Н. В. Гудими. Кам'янець-Подільський : Друк-сервіс, 2018. 168 с.
20. Канищенко А. П. Методика навчання української мови в початковій школі : лекційно-практичний курс із дисципліни. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2016. Кн. 1 : Методика вивчення мовної теорії ; методика розвитку усного і писемного зв'язного мовлення. 176 с.
21. Канищенко А. П. Методика навчання української мови в початковій школі : лекційно-практичний курс із дисципліни. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2016. Кн. 2 : Методика навчання грамоти ; методика літературного читання. 256 с.
22. Карпенчук С. Г. Теорія і методика виховання : навч. посіб. (для студ. пед. вузів). Київ : Вища школа, 2005. 313 с.
23. Кизим О. П. Організація роботи групи подовженого дня в 1–4 класах. Харків : Ранок, 2010. 144 с.
24. Качак Т. Б. Літературна освіта молодших школярів: Навчально – методичний посібник. Івано-Франківськ. 2017. 44 с. Доступно: <http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/2075/1/Качак%20Т.%20Літературна%20освіта.pdf>
25. Качак Т. Українська література для дітей та юнацтва : підручник. Київ : Академія, 2016. 352 с. (Альма-матер).
26. Коваль Л.В., Скворцова С.О. Методика навчання математики: теорія і практика: Підручник для студентів за спеціальністю 6.010100 «Початкове навчання», освітньо-кваліфікаційного рівня „бакалавр” [2-ге вид., допов. і переробл.] Харків: ЧП «Принт-Лідер», 2011. 414 с. Доступно:<http://bdpu.org:8080/bitstream/123456789/254/1/Koval%20L.V.%20S%20Skvortsova%20S.O.%20Metodyka%20navchannya%20matematyky%20v%20pochatkoviy%20shkoli.Teoriya%20i%20praktyka.pdf>
27. Котик Т. М. Методика літературної освіти молодших школярів : Опорні конспекти лекцій для студентів заочної форми навчання спеціальності «Початкова освіта». Івано-Франківськ. 2014. 73 с. Доступно: <http://194.44.152.155/elib/local/3253.pdf>
28. Красовська О. О. Образотворче мистецтво з методикою викладання у початковій школі : навч. посіб. Львів : Новий світ – 2000, 2015. 292 с.
29. Кузьмінський А. І., Омеляненко В. Л. Педагогіка : підручник. Київ : Знання, 2007. 448 с.
30. Кукалець М. В. Методика викладання природознавства у початковій школі : навч.-метод. посіб. за модульно-рейтинговою системою навчання студентів спеціальності «Початкова освіта» : навч. посіб. Львів. Новий Світ – 2000, 2014. 223 [1] с.
31. Лобова О. В. Уроки музичного мистецтва в 1 кл. : метод. посіб. Київ : Школяр, 2013. 120 с.

32. Лобова О. В. Уроки музичного мистецтва в 2 кл. : метод. посіб. Київ : Школяр, 2013. 120 с.
33. Лобова О. В. Уроки музичного мистецтва в 3 кл. : метод. посіб. Київ : Школяр, 2014. 112 с.
34. Лобова О. В. Уроки музичного мистецтва в 4 кл. : метод. посіб. Київ : Школяр, 2015. 104 с.
35. Людина і світ з методикою викладання. Кам'янець-Подільський : Зволейко Д. Г., 2013. 100 с.
36. Матвієнко О. В. Виховання молодших школярів: теорія і технологія : посібник. Київ : Стилос, 2006. 543 с.
37. Методика навчання української мови в початковій школі : навч.-метод. посіб. для студентів вищих навчальних закладів / за наук. ред. М. С. Вашуленка. Київ : Літера ЛТД, 2011. 364 с.
38. Ткачук Г. Методика позакласного читання у початкових класах : навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський : Сисин О. В., 2010. 264 с.
39. Масол Л. М. Методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтво». 205 с. Доступно: https://library.kpnu.edu.ua/ufd/page_lib.php
40. Моделювання портфолію педагога : навч.-метод. посіб. / уклад. Н. В. Бахмат. 2-ге вид., переробл. і допов. Кам'янець-Подільський : Буйницький О. А., 2014. 72 с.
41. Морозова З. В. Група продовженого дня : метод. посіб. для вихователя. Харків : ТОРСІНГ ПЛЮС, 2007. 160 с.
42. Московчук Л. М. Педагогічна практика в початковій школі: програма і методичні рекомендації до організації та проведення практики здобувачів рівня вищої освіти «бакалавр» спеціальності 013 Початкова освіта : навч.-метод. посіб. 2-е вид., випр. і допов. / редкол.: Московчук Л. М. (відп. ред.) та ін. Кам'янець-Подільський, 2020. 112 с.
43. Московчук Л. М. Українська духовна музика : навч.-метод. комплекс (програма, методичний посібник, нотохрестоматія) для вчителів загальноосвітніх навчальних закладів та недільних шкіл. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2010. 704 с. + Додаток. Репродукції ікон. 72 іл.
44. Навчально-виховні заняття в групі подовженого дня / упоряд. О. Л. Співак. Харків : Ранок-НТ, 2007. 176 с.
45. Настільна книга молодого вчителя початкової школи / авт.-уклад. : М. О. Новожилова, Л. М. Яськова. Харків : Ранок, 2009. 288 с.
46. Наступність дошкільного навчального закладу і початкової школи у вихованні дітей : навч.-метод. посіб. / В. І. Кононенко [та ін.] ; за ред. проф. Н. В. Лисенко. 2-ге вид. Київ : Слово, 2013. 296 с.
47. Нова українська школа : poradnik для вчителя / заг. ред. Н. М. Бібік. Київ : Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.
48. Одинцова Г., Кодлюк Я. Цікаве мовознавство в початковій школі : посібник для вчителя початкових класів. Тернопіль : Підручники і посібники, 2013. 208 с.

49. Омеляненко В. Л., Кузьмінський А. І. Теорія і методика виховання : навч. посіб. Київ : Знання, 2008. 415 с.
50. Онопрієнко О. В. Інструментарій оцінювання результатів компетентісно орієнтованого навчання молодших школярів: методичний посібник/ Онопрієнко Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2020. 72 с. Доступно: https://library.kpnu.edu.ua/ufd/page_lib.php
51. Палійчук О. М. Методика навчання каліграфічного письма : навчальний посібник. Чернівці : Букрек, 2010. 344 с.
52. Палійчук О., Прокоп І. Методика навчання освітньої галузі «Математика» в початковій школі : навч. посіб. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т, 2017. Ч. 1. 224 с.
53. Пальчевський С. С. Педагогіка : навч. посіб. 3-тє вид. Київ : Каравела, 2016. 496 с.
54. Пальшкова І. О. Педагогіка: професійно педагогічна культура вчителя : навч. посіб. Київ : Слово, 2011. 192 с.
55. Пашенко М. І., Красноштан І. В. Педагогіка : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 228 с.
56. Печерська Е. П. Уроки музики в початкових класах : навч. посіб. Київ : Либідь, 2001. 272 с.
57. Професійна компетентність вчителя початкових класів : навч.-метод. посіб. для вчителів / автори-упоряд.: В. Є. Берека, А. В. Галас. Харків : Ранок, 2018. 496 с.
58. Родинне виховання: школа і сім'я – виховуємо разом. Київ : Шкільний Світ, 2007. 104 с. (Б-ка «Шкільного світу»).
59. Ростовський О. Я. Методика викладання музики у початковій школі. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2001. 216 с.
60. Ростовський О. Я. Теорія і методика музичної освіти : навч.-метод. посіб. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2011. 640 с.
61. Савченко О. Я. Виховний потенціал початкової освіти : посібник для вчителів і методистів початкового навчання. 3-тє вид., без змін. Київ : Богданова А. М., 2009. 226 с.
62. Савченко О. Я. Методика читання у початкових класах : посібник для вчителя. Київ : Освіта, 2007. 334 с.
63. Скворцова С. О. Нова українська школа: методика навчання математики у 1–2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах інтегративного і компетентісного підходів : навч.-метод. посіб. / Світлана Скворцова, Оксана Онопрієнко. Харків : Вид-во «Ранок», 2019. 352 с. Доступно: https://library.kpnu.edu.ua/ufd/page_lib.php
64. Скворцова С. О. Нова українська школа: методика навчання математики у 3–4 класах закладів загальної середньої освіти на засадах інтегративного і компетентісного підходів : навч.-метод. посіб. / С. О. Скворцова, О. В. Онопрієнко. Харків : Вид-во «Ранок», 2020. 320 с. Доступно: https://library.kpnu.edu.ua/ufd/page_lib.php

65. Сухарева Л. С. Батьківські збори в початковій школі. Харків: Основа, 2007. 144 с. (Серія «Класний керівник»).
66. Типові освітні програми для закладів загальної середньої освіти 1–2 класи + Закон України «Про освіту» + Державний стандарт початкової освіти. Київ : Освіта-Центр плюс, 2018. 240 с.
67. Типові освітні програми для закладів загальної середньої освіти 3-4 класи. 2019. Доступно: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2020/11/20/Savchenko.pdf>
<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2020/11/20/Shiyana.pdf>
68. Тлумачний словник шкільної лексики (початкова школа) / автори-укладачі : Н. В. Гудима, Н. В. Мелекесцева. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2018. 120 с.
69. Федорчук В. В. Педагогічні технології в початковій школі : навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський : Видавець Зволейко Д. Г., 2014. 268 с.
70. Чабайовська М. І. Єдині зразки каліграфічного письма букв українського алфавіту та цифр : навч.-метод. посіб. Тернопіль : Мальва ОСО, 2010. 210 с.
71. Чабайовська М. І., Омельченко Н. М., Кальчук М. І. Програма курсу українознавства за вибором «Я люблю Україну» (1-4 класи). *Початкова школа*. 2016. № 9. С. 39-48.
72. Черкасов В. Г. Теорія і методика музичної освіти : навч. посіб. Київ : Академія, 2016. 240 с. (Альма-матер)
73. Шевців З. М. Професійна підготовка майбутніх учителів початкової школи до роботи в інклюзивному середовищі загальноосвітнього навчального закладу : монографія. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 384 с.
74. Шиян Б. М. Теорія і методика фізичного виховання школярів. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2001. Ч. 1. 272 с.
75. Шиян Б. М. Теорія і методика фізичного виховання школярів. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2002. Ч. 2. 248 с.
76. Шквир О. Л. Актуальні проблеми початкової освіти : навч. посіб. Хмельницький : ХГПА, 2013. 192 с.
77. Я люблю Україну. 2 клас : методичний посібник для вчителя / авт.-упор.: Чабайовська М.І., Омельченко Н.М., Синільник В. В. Тернопіль : Астон, 2016. 140 с.
78. Я люблю Україну. 3 клас : методичний посібник для вчителя / авт.-упор.: Чабайовська М.І., Омельченко Н.М., Синільник В. В. Тернопіль : Астон, 2017. 152 с.
79. Я люблю Україну. 4 клас : методичний посібник для вчителя / авт.-упор.: Чабайовська М.І., Омельченко Н.М., Синільник В. В. Тернопіль : Астон, 2018. 184 с.

Інформаційні ресурси

1. Видавництво «Початкова школа». Доступно: <http://www.pochatkova-shkola.net/index.htm>.
2. Вчитель вчителю, учням та батькам. Доступно: <http://teacher.at.ua/>.
3. Електронні версії підручників для 1-4 класів. Доступно: <https://cutt.ly/2apITMT>
4. Інтерактивний посібник-глосарій для вчителів початкових класів. Доступно: <https://edera.gitbooks.io/glossary/>.
5. Нова українська школа. Доступно: <http://nus.org.ua/>.
6. Міністерство освіти і науки України. Доступно: <https://mon.gov.ua/ua>.
7. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді. Затверджена наказом Міністерства освіти і науки України № 641 від 16.06.2015. Доступно: <http://osvita.ua/legislation/other/5397/>.
8. Концептуальні засади розвитку педагогічної освіти України та її інтеграції в європейський освітній простір. Доступно: <http://www.mon.gov.ua/main.php?query=laws/education/prof-tech/6/0001>.
9. Концепція «Нова українська школа». Затверджена наказом Міністерства освіти і науки України № 988-р від від 14 грудня 2016 р. Доступно: <https://osvita.ua/doc/files/news/520/52062/new-school.pdf>
10. Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти в умовах дистанційного навчання / авторський колектив; за ред. Є. М. Бачинської, О. В. Матушевської. Біла Церква : КНЗ КОР «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів». 2020. 109 с. Доступно: <https://www.kristti.com.ua/metodychni-rekomendatsiyi-shhodo-organizatsiyi-osvitnogo-protsesu-v-zakladah-zagalnoyi-serednoyi-osvity-v-umovah-dystantsijnogo-navchannya/> (дата звернення : 17.06.2020).
11. Національна доктрина розвитку освіти в Україні. Доступно: <http://osvita.in.ua/index.php?option>.
12. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. Доступно: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>.
13. Організація дистанційного навчання в школі. Методичні рекомендації. Травень 2020. Доступно: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/metodichni%20recomendazii/2020/metodichni%20recomendazii-dustanciyna%20osvita-2020.pdf>
14. Освіта UA. Доступно: <https://osvita.ua/>.
15. Основні орієнтири виховання учнів 1–11-х класів загальноосвітніх навчальних закладів України. Затверджена наказом Міністерства освіти і науки України № 1243 від 31.10.2011. Доступно: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/24565/, вільний.

16. Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти: затв. наказом Міністерства освіти і науки України від 08 вересня 2020 року № 1115. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0941-20#Text>
17. Портал вчителів початкових класів «Урок». Доступно: <http://www.yrok.net.ua/>.
18. Поясик О. І., Лаппо В. В. Методика виховної роботи : навч. посіб. Івано-Франківськ : Вид-во Прикарпатського нац. ун-ту ім. В. Стефаника, 2011. 202 с. Доступно: <http://194.44.152.155/elib/local/sk767167.pdf>.
19. Приклади оформлення списку літератури згідно ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» з урахуванням правок (код УКНД 01.140.40. Доступно: <http://aphd.ua/pryklady-oformlennia-bibliografichnoho-opysu-vidpovidno-do-dstu-83022015/>
20. Про внесення змін до методичних рекомендацій щодо заповнення Класного журналу учнів початкових класів Нової української школи : наказ МОН від 02.09.2020 № 1096. Доступно: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-vnesennya-zmin-do-metodichnih-rekomendacij-shodo-zapovnennya-klasnogo-zhurnalu-uchniv-pochatkovih-klasiv-novoyi-ukrayinskoji-shkoli>
21. Про затвердження Державної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання на період до 2025 року та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України : Постанова Кабінету Міністрів України від 30 червня 2021 р. № 673. Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/673-2021-п#Text>
22. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо оцінювання учнів 1 класу у Новій українській школі : наказ МОН від 20.08.2018 р. № 924. Доступно: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrayinska-shkola/osinyuvannya>
23. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 2 класу : наказ МОН від 27.08. 2019 р. № 1154. Доступно: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/novaukrschool/08/29/2-klas-nush.pdf>
24. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів третіх і четвертих класів Нової української школи: наказ МОН від 16.09.2020 №1146. Доступно: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/76726/
25. Про затвердження плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання на 2020-2025 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 09.10. 2020 № 932. Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/932-2020-п#Text>

26. Про затвердження Системи та загальних критеріїв оцінювання результатів навчання учнів : проект наказу МОН. Доступно: https://mon.gov.ua/storage/app/media/regulatorna_dijalnist/2020/09/14/Systema%20otsinyuvannya/Proyekt%20nakazu%20MON%20Systema%20otsinyuvannya.pdf
27. Про Національну стратегію розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у Новій українській школі : Указ Президента України від 25 травня 2020 р. № 195/2020. Доступно: <https://www.president.gov.ua/documents/1952020-33789>
28. Про освіту : Закон України від 05 вересня 2017 р. № 2145-VIII. Доступно: <https://osvita.ua/legislation/law/2231/>.
29. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16 січня 2020 року № 463-IX. Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>.
30. Про Рекомендації щодо організації і проведення методичної роботи з педагогічними кадрами в системі післядипломної педагогічної освіти : лист МОНУ від 03.07.2002 N 1/9-318. Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-318290-02#Text>.
31. Про Стратегію національно-патріотичного виховання : Указ Президента України від 18 травня 2019 р. №286/2019. Доступно: <https://www.president.gov.ua/documents/2862019-27025>
32. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : Закон України від 14 грудня 2016 р. № 988-р. Доступно: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/54258/.
33. Професійний стандарт за професією «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти» : затв. наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23 грудня 2020 р. №2736. Доступно: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/78704/
34. Рекомендації щодо організації оцінювання в умовах дистанційного навчання : лист МОНУ від 16.04.2020 № 1/9-213. Доступно: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/72975/
35. Руханки. Доступно: <https://cutt.ly/napLo6L>, <https://cutt.ly/CapLjNT>
36. Санітарний регламент для закладів загальної середньої освіти: затв. наказом МОЗ від 25.09.20 р. № 2205. Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1111-20#Text>
37. Студія онлайн-освіти “Educational Era”. Доступно: <https://www.ed-era.com/>.
38. Фізкультхвилинки в початковій школі. Доступно: <http://klasnaocinka.com.ua/>, <http://www.myvchytel.dp.ua>
39. Цікава наука на каналі YouTube. Доступно: <https://cutt.ly/7apIVuF>
40. Щоденник.ua – шкільна освітня мережа. Доступно: <http://company.shodennik.ua/benefits/education/>

41. Щодо організації форм здобуття загальної середньої освіти в Новій українській школі : лист Міністерства освіти і науки України від 20.08. 2019 року № 1/9-525. Доступно: mon.gov.ua › пра › shodo-organizaciyi-form-zdobutty.
42. Щодо організації дистанційного навчання: лист МОНУ від 02 листопада 2020 р. № 1/9-609 Доступно: <https://mon.gov.ua/ua/pr/shodo-organizaciyi-distancijnogo-navchannya>
43. «Я досліджую світ». Онлайн-ресурси для компетентнісного навчання учнів початкових класів. Доступно: <https://goo.su/0zYk>
44. Як діяти вчителям під час занять при оголошенні сигналу «Повітряна тривога». Доступно: <https://mon.gov.ua/ua/news/bezpechne-osvitnye-seredovishe-yak-diyati-vchitelyam-pid-chas-zanyat-pri-ogoloshenni-signalu-povitryana-trivoga>
45. BrainBasket Foundation. URL: <https://brainbasket.org/ru/besplatnyie-uroki-scratch/>.
46. ClassDojo. URL: <https://www.classdojo.com/uk-ua/signup/>.
47. Classroom. URL: <https://classroom.google.com>.
48. Classtime. URL: <https://www.classtime.com/uk/>
49. Duolingo. URL: <https://uk.duolingo.com>
50. EdEra. URL: <https://www.ed-era.com/courses/>
51. Learning Apps.org Google. URL <http://dystosvita.blogspot.com/2014/04/learningappsorg.html>
52. Moodle. URL: <https://moodle.org/>
53. Kahoot. URL: www.pedrada.com.ua ›
54. The Metropolitan Museum of Art. URL: <https://www.youtube.com/user/metmuseum>
55. Zoom. URL: <https://blog.zoom.us/wordpress/> ru

**Розділ 2. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ВИРОБНИЧОЇ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНОЇ ПРАКТИКИ
В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ
ДОДАТКИ**

Додаток А

Зразок оформлення титульної сторінки звітної документації

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти

ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ
з виробничої організаційно-методичної практики в початковій школі
здобувача рівня вищої освіти «магістр»
_____ форми навчання
(денної, заочної)
спеціальності 013 Початкова освіта
прізвище, ім'я, по батькові

Курс/семестр _____
Кількість годин/ кредитів ECTS _____
Термін практики _____

Керівник практики
від кафедри теорії та методик початкової освіти

_____
посада, науковий ступінь, вчене звання, ПІБ

_____
підпис

Кам'янець-Подільський – рік

Зразок оформлення титульної сторінки звіту

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти

ЗВІТ
про виконання програми виробничої
організаційно-методичної практики в початковій школі
здобувача рівня вищої освіти «магістр»
_____ форми навчання
(денної, заочної)
спеціальності 013 Початкова освіта
_____
прізвище, ім'я, по батькові

Курс/семестр _____

Кількість годин/кредитів ECTS _____

База практики _____

назва закладу загальної середньої освіти

Термін практики _____

Кам'янець-Подільський – рік

*Орієнтовний зразок оформлення звіту
про виконання програми виробничої організаційно-методичної практики
в початковій школі*

**Звіт
про виконання програми виробничої
організаційно-методичної практики в початковій школі**

З «__» «_____» 20__ року по «__» «_____» 20__ року
проходила виробничу організаційно-методичну практику в початковій
школі в (назва закладу загальної середньої освіти, класу, ПІБ класовода).

Звіт повинен містити:

- мету і завдання практики;
- зміст діяльності здобувача-практиканта за період проходження практики;
- ступінь виконання запланованих завдань відповідно до індивідуального плану та завдань практики;
- висновки та пропозиції.

Орієнтовні питання, на які слід звертати увагу при складанні «Звіту»:

I. Навчально-методична робота

- Які нормативні документи, що регламентують роботу початкової школи і, зокрема, Нової української школи, вивчили?
- Яку документацію класовода опрацювали?
- Які уміння здобули в роботі з класним журналом, щоденником та учнівськими зошитами?
- З якою новою для Вас психолого-педагогічною та методичною літературою ознайомились? Вказати назви джерел і прізвища авторів, їх цінність і актуальність для підвищення педагогічної майстерності.
- Яку участь у роботі професійної спільноти вчителів початкових класів взяли? Вкажіть теми і проблеми, які обговорювались на засіданнях.

Спостереження та аналіз уроків:

- Скільки уроків і з яких дисциплін Ви відвідали й проаналізували? Коротко опишіть. В тому числі й залікові уроки однокурсників. Подайте їх загальний короткий аналіз.
- Які предмети з варіативних програм Вас зацікавили? Які заняття за вибором відвідали? Дайте їх стислу х-ку.
- У яких гуртках займаються учні Вашого класу? Вкажіть тематику та форми проведення занять.
- Які елементи досвіду навчально-виховної роботи вчителів стали Вашим педагогічним надбанням?

Проведення уроків:

- Скільки уроків Ви провели (пробних і залікових)? Подайте їх короткий самоаналіз.
- Яку наочність, дидактичний матеріал, ЕОР виготовляли, використовували під час проведення уроків і з якою метою?
- Які мультимедійні та дистанційні засоби застосовували під час проведення уроків і з якою метою?
- Чи задоволені Ви якістю проведених уроків?
- Які труднощі Ви відчували при підготовці та проведенні уроків?
- Які методичні прийоми, методи та методики Ви використали при проведенні уроків і плануєте використовувати в майбутньому?
- Як Ви оцінюєте якість своїх теоретичних знань з педагогіки, психології, предметів Вашого фаху, вмінь використовувати їх у процесі педагогічної діяльності? Що необхідно здійснити для їх удосконалення?
- Яку методичну допомогу Ви хотіли б отримати надалі?

№	Клас	Предмет	Тема уроку	Дата	Оцінка у балах	Підпис керівника практики від кафедри теорії та методик початкової освіти
1		Укр. мова				
2		Літературне читання				
3		Математика				
4		Я досліджую світ				
5		Мистецтво				
6		Дизайн і технології				
7		Фізична культура				

II. Виховна робота

- Виховну роботу вчителя якого класу Ви вивчали? На що вона була спрямована в період проходження практики? Які досягнення класовода можете відзначити?
- Дайте стислу характеристику класу, де ви були помічником класовода.
- Як реалізовували виховний потенціал освітнього матеріалу під час проведення уроків?
- Які виховні години, заходи відвідали? Вкажіть теми та мету. Коротко проаналізуйте.
- Які виховні години провели самостійно? Яка їх була мета? Коротко проаналізуйте. Які базові якості особистості молодшого школяра виховували в урочний та позаурочний час?
- Хто з учнів класу вимагав особливої уваги? Як Ви вирішували цю проблему? Яку індивідуальну роботу проводили?
- Опишіть в чому полягала Ваша робота з батьками молодших школярів?
- Які конкретні завдання з організації виховної роботи зі здобувачами початкової освіти Ви реалізували?
- Який виховний захід провели? Дайте стислий його самоаналіз.

III. Науково-дослідницька робота

- Який передовий педагогічний досвід, чію професійну діяльність, форми індивідуальної методичної роботи вивчали? Дайте стислий опис.
- Які спостереження (опитування, експерименти, анкетування) з теми магістерського дослідження провели?
- На яку тему підготували тези / статтю, текст доповіді до наукової конференції? Зазначте анотацію статті.
- Коротко опишіть роботу шкільної професійної спільноти вчителів початкових класів та проаналізуйте її.

IV. Висновки та пропозиції.

- Позитивне в проходженні виробничої організаційно-методичної практики в початковій школі, сформовані компетентності. Що сподобалось, вразило, запам'яталось, здивувало найбільше?
- Труднощі при виконанні програми виробничої організаційно-методичної практики в початковій школі. Чи вдалося повністю реалізувати всі поставлені завдання? Чому? Які?
- Пропозиції щодо підготовки, організації й проведення виробничої організаційно-методичної практики в початковій школі.

Дата

*Підпис
здобувача*

Керівник практики
від закладу загальної середньої освіти

_____
ПІБ класовода

_____
Оцінка
(відмінно, добре, задовільно)

_____
Підпис

Керівник практики
від кафедри теорії та методик
початкової освіти

_____
ПІБ

_____
Оцінка

_____
Підпис

Зразок оформлення щоденника практики

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка

Педагогічний факультет

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

Виробнича організаційно-методична практика в початковій школі

вид і назва практики

---

*прізвище, ім'я, по батькові
здобувача вищої освіти*

Факультет педагогічний

Кафедра теорії та методик початкової освіти

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Освітньо-професійна програма Початкова освіта

Спеціальність 013 Початкова освіта

I курс, група _____

20 _ / 20 _ н. р.

Студент _____
прізвище, ім'я, по батькові

прибув у _____
повна назва закладу загальної середньої освіти, установи

Печатка «___» _____ 20__ року
_____
Підпис *посада, прізвище та ініціали відповідальної особи*

Вибув із _____
повна назва закладу загальної середньої освіти, установи

Печатка «___» _____ 20__ року
_____
Підпис *посада, прізвище та ініціали відповідальної особи*

Календарний графік проходження практики

№ з/п	Назви робіт	Тижні проходження практики								Відмітки про виконання
		1	2	3	4	5	6	7	8	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Ознайомлення зі ЗЗСО, адміністрацією, вивчення нормативних документів, що регламентують діяльність початкової школи	+								
2	Вивчення плану роботи професійної спільноти вчителів початкових класів. Вибір теми для виступу	+								
3	Вивчення календарного планування уроків на період практики	+								
4	Вивчення плану виховної роботи ЗЗСО та класу на період практики	+								
5	Спостереження за освітнім процесом у класі	+								
6	Відвідування та аналіз уроків (перелічити відвідані уроки, вказати дати)	+								
7	Проведення пробних уроків		+							
8	Проведення залікових уроків (теми, дати проведення)			+	+	+	+	+	+	
9	Планування та проведення виховного заходу (назва заходу, дата проведення)			+						
10	Участь у батьківських зборах. Виступ на тему «...»									
11	Участь у засіданні професійної спільноти вчителів початкових класів. Виступ на тему «...»									
12	Виконання науково-дослідницької роботи	+	+	+	+	+	+	+	+	
...	...									

Керівники практики:

від закладу вищої освіти

_____

Підпис

_____

Прізвище та ініціали

від ЗЗСО, організації, установи

_____

Підпис

_____

Прізвище та ініціали

Орієнтовні зразки робочих записів у щоденнику під час практики

Дата _____

Взяла участь у настановній конференції.

Ознайомила з ЗЗСО, адміністрацією, шкільною документацією, вивчила нормативні документи, що регламентують діяльність початкової школи.

Склала індивідуальний план проходження виробничої організаційно-методичної практики в початковій школі. Оформила щоденник практики, зошит спостережень.

Дата _____

Вивчила календарне планування на період практики, склала графік проведення залікових уроків.

Відвідала всі уроки класовода, а також інших учителів відповідного класу.

Дата _____

Самостійно провела пробний урок з літературного читання. Надалі варто вчитися тримати в полі зору весь клас, дотримуватись регламенту кожного етапу уроку.

Відвідала уроки математики, «Я досліджую світ»; у процесі спостереження звертала увагу на ступінь реалізації виховної мети.

Вчилася оформляти журнал; вивчала вимоги до перевірки учнівських письмових робіт.

Дата _____

Вказати дати відвідування, проведення уроків і виховних заходів у початковій школі.

*Орієнтовний відгук і оцінка роботи
здобувача вищої освіти на практиці*

_____
назва підприємства, організації, установи

Здобувач вищої освіти _____ проходила
прізвище, ім'я, по батькові

виробничу організаційно-методичну практику в початковій школі у ____ класі з __ по __ 20__ року. Згідно з програмою практики ознайомилася з особливостями організації освітнього процесу в початковій школі, вивчала професійну діяльність / передовий педагогічний досвід / форми індивідуальної методичної роботи класовода _____,
прізвище, ім'я, по батькові

виконувала функціональні обов'язки вчителя початкових класів.

Студент/ка володіє належними знаннями, вміннями і навичками з навчальних предметів і фахових методик початкової школи, професійно-педагогічними особистісними якостями. Провела відповідну кількість пробних і залікових уроків. За період практики виступила на засіданні професійної спільноти вчителів початкових класів із доповіддю на тему «...». Взяла участь у батьківських зборах класу, зробила повідомлення про ...

Практикант/ка провела виховний захід на тему «...». Розробила наочні посібники, мультимедійну презентацію, доцільно використовувала їх у своїй роботі.

... – сумлінна, дисциплінована, адекватно сприймала зауваження та поради класовода, тактовна.

Рекомендована оцінка – «...» _____
Підпис, прізвище, ім'я, по батькові класовода

Керівник практики від підприємства, організації, установи

_____
Підпис

_____
Прізвище та ініціали

Печатка

«_____» _____ 20__ року

*Зразок оформлення титульної сторінки матеріалів
навчально-методичної роботи*

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти

МАТЕРІАЛИ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ,

виконаної студентом/кою ____ курсу ____ групи
спеціальності 013 Початкова освіта

_____
прізвище, ім'я, по батькові

у ____ класі ЗЗСО № ____ м. _____

з _____ по _____ 20__ року

Оцінка: _____
(у балах)

_____
*Підпис керівника практики
від кафедри теорії та методик початкової освіти*

*Зразок оформлення титульної сторінки
зошита психолого-педагогічних спостережень
за освітнім процесом у початковій школі*

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти

**ЗОШИТ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ СПОСТЕРЕЖЕНЬ
за освітнім процесом**

у _____ класі _____
ЗЗО

**здобувача рівня вищої освіти «магістр»
_____ форми навчання**

(денної, заочної)

спеціальності 013 Початкова освіта

_____
прізвище, ім'я, по батькові

Курс/семестр _____

Кількість годин/ кредитів ECTS _____

Термін проходження практики _____

Кам'янець-Подільський – рік

*Орієнтовний зразок оформлення
зошита психолого-педагогічних спостережень
за освітнім процесом у початковій школі*

Клас
Прізвище, ім'я, по батькові класовода
Список учнів
Розклад уроків

Понеділок, _____ *

*кожну дату записувати з нової сторінки

№	Зміст роботи	Психолого-педагогічні спостереження	Примітки
1.	Настановна конференція.	Завдання на період практики. Розподіл студентів у ЗЗСО.	Закріплена за 2-А класом, у якому 25 учнів ...
2.	Знайомство зі ЗЗСО.	Вивчення режиму роботи ЗЗСО, його керівного складу.	
3.	Розподіл по класах.	Знайомство з учителем і вихователем, учнями класу.	
4.	Опрацювання календарних планів.	Ознайомлення з календарним плануванням для ____ класу на період практики.	
5.	Підготовка до проведення пробного уроку з математики.	Ознайомлення з темою уроку. Консультація з учителем. Опрацювання матеріалу до уроку за підручником ...	

№	Зміст роботи	Психолого-педагогічні спостереження	Примітки
1.	<p>Літературне читання. <i>Тема уроку:</i> Мій рідний край. Д. Павличко «Де найкраще місце на землі». <i>Мета:</i> ознайомити з патріотичною поезією Д. Павличка, удосконалювати навички виразного читання, розвивати спостережливість, виховувати любов до рідного краю. <i>Обладнання.</i> ...</p>	<p>Організація класу, оголошення теми й мети уроку. Актуалізація опорних знань. Мовленнєва розминка... Учні пригадали твори про рідний край. <i>Бесіда:</i> - Як називається наш край? - Чому рідна земля найкраща? Вивчення нового матеріалу розпочато з повідомлення про поета, його творчий доробок. Пригадали твори, які вивчали у попередньому семестрі...</p>	<p>Клас вміло організовано до роботи. Вдало продумана бесіда активізувала увагу школярів. Мовленнєва розминка налаштувала на виразність читання...</p>
2.	<p>Українська мова <i>Тема...</i></p>	<p>Організація класу. Каліграфічна хвилинка...</p>	<p>...</p>
3.	<p>Математика</p>	<p>Проведення пробного уроку (конспект додається).</p>	<p>...</p>
4.	<p>Фізкультура</p>	<p>Урок проводить учитель фізкультури.</p>	<p>...</p>
5.	<p>Підготовка до проведення пробного уроку з літературного читання</p>	<p>Вибір теми. Консультація з учителем. Аналіз підручника. Опрацювання посібників, методичної літератури тощо</p>	<p>...</p>

Загальний алгоритм аналізу і самоаналізу уроку

1. *Навчальний заклад, клас, предмет, прізвище вчителя, кількість учнів за списком, і присутніх на уроці.*
2. *Тема уроку, освітні, розвиваючі й виховні цілі й завдання уроку.*
3. *Організаційний початок уроку:*
  - готовність учителя до уроку – наявність конспекту або докладного плану уроку, наочного приладдя, інструментів тощо;
  - підготовленість учнів – чергові, наявність зошитів, підручників, посібників тощо;
  - підготовленість класного приміщення – естетичний вигляд, класна дошка, крейда, освітлення.
4. *Організаційна структура уроку:*
  - мобілізуючий початок уроку;
  - послідовність, взаємозв'язок і співвідношення частин уроку;
  - насиченість уроку й темп його проведення.
5. *Аналіз змісту навчального матеріалу уроку:*
  - обґрунтування вчителем обраної послідовності реалізації навчального матеріалу на уроці;
  - відповідність програмі й рівню знань учнів з предмета;
  - співвідношення практичного й теоретичного матеріалу;
  - зв'язок із життям і практикою.
6. *Загальнопедагогічні й дидактичні вимоги до уроку:*
  - мета уроку, відповідність плану й конспекту уроку поставленій меті;
  - обґрунтування вибору методів навчання;
  - шляхи реалізації дидактичних принципів у навчанні;
  - індивідуалізація й диференціація в навчанні;
  - взаємозв'язок освітніх, розвиваючих і виховних аспектів уроку.
7. *Діяльність учителя:*
  - науковість і доступність викладу нових знань;
  - використання вчителем досвіду кращих учителів і рекомендацій методичної науки;
  - організація закріплення навчального матеріалу;
  - організація самостійної роботи учнів;
  - перевірка й оцінка знань і вмінь учнів;
  - запитання вчителя й вимоги до відповідей учнів;
  - ставлення вчителя до свідомого засвоєння учнями навчального матеріалу;
  - завдання додому й виявлена вчителем увага до нього;

- шляхи досягнення порядку й свідомої дисципліни учнів;
- ефективність використання наочного приладдя, ІКТ;
- контакт педагога із класом.

8. Діяльність учнів:

- підготовка робочого місця;
- поведінка учнів на уроці – дисципліна, старанність, активність, увага, уміння переключатися з одного виду роботи на інший;
- інтенсивність і якість самостійної роботи учнів;
- стан їхнього усного й писемного мовлення;
- знання учнями теорії, уміння застосовувати отримані знання;
- ставлення учнів до вчителя;
- ступінь і характер участі колективу в цілому й окремих школярів у роботі на уроці тощо.

9. Висновки:

- виконання плану уроку;
- досягнення мети уроку;
- особливо цікаве й повчальне на уроці;
- що справило на уроці найбільше враження;
- які зміни доцільно внести при повторному проведенні уроку на ту ж тему;
- оцінка уроку.

Психолого-педагогічний аналіз уроку

Виконання дидактичних принципів навчання

1. Принцип науковості:

- а) дотримання логіки викладу навчального матеріалу;
- б) зміст навчального матеріалу не містить фактичних помилок, відповідає розвитку сучасних наукових знань;
- в) у процесі викладання вчитель не обходить наукові проблеми, складні питання, висвітлює перспективи розвитку наукових знань.

2. Принцип проблемності:

- а) учитель використовує проблемний виклад навчального матеріалу;
- б) на уроці здійснюється пошук вирішення навчального завдання разом із учителем;
- в) у ході заняття учні вирішують навчальні завдання самостійно.

3. Принцип наочності:

- а) під час навчання наочність використовується в міру, не губиться головний зміст досліджуваного матеріалу;
- б) спостереження учнів систематизовані, співвідношення причин і наслідків можуть бути ними встановлені;
- в) мова вчителя інформативна, виразна, зрозуміла.

4. Принцип активності й свідомості:

- а) усім учасникам освітнього процесу зрозумілі мета й завдання майбутньої роботи;
- б) добре налагоджене взаємонавчання, учень навчається самоаналізу й самооцінці, думає й діє самостійно;
- в) навчання базується не на авторитеті вчителя, а на доказах і логіці.

5. Принцип доступності:

- а) на уроці виконується правило поступового ускладнення навчального матеріалу;
- б) на навчальному занятті використовуються ті методи навчання, які відповідають віковим особливостям учнів;
- в) під час першого ознайомлення з новим матеріалом вивчається головне, а надалі вводяться нові факти, розширюються й поглиблюються знання.

6. Принцип систематичності й послідовності:

- а) структура уроку добре продумана вчителем; не залишається без уваги жодне питання;
- б) забезпечується наступність навчання;
- в) реалізується логіка формування теоретичних знань: об'єкт вивчення - теорія - інструментарій - наслідки - межі застосування знань.

7. Принцип завершеності навчання:

- а) методи навчання відповідають його змісту;
- б) перехід від першого рівня засвоєння знань до другого і третього здійснюється з обов'язковою фіксацією факту засвоєння;
- в) застосовуються аналогії, порівняння, зіставлення, протиставлення.

8. Принцип розвитку навчальної діяльності:

- а) ступінь усвідомлення учнем пізнавального завдання, актуалізації мотивів його вирішення;
- б) ступінь сприйняття й розуміння нової інформації;
- в) входження учня в «зону найближчого розвитку» і перенесення засвоєних способів діяльності в нові умови.

9. Принцип виховного впливу уроку:

- а) позитивний вплив професійних, особистісних якостей учителя;
- б) вимоги педагога не викликають негативної реакції в учнів, впродовж уроку домінують позитивні почуття й емоції;
- в) на всіх етапах уроку ефективно організована навчально-пізнавальна діяльність учнів.

Облік психологічних аспектів навчання

1. Організація уваги учнів:

учитель здатний мобілізувати увагу учнів різними способами:

- а) через пряму вимогу;
- б) пов'язуючи досліджуваний матеріал із життям школярів;
- в) за допомогою використання цікавої інформації і проблемних ситуацій;
- г) викладач уміє підтримати й розвинути увагу через чітку організацію уроку, його темп, динаміку, розмаїтість видів роботи, самостійну розумову діяльність учнів і їхнє заохочення.

2. Використання різних видів пам'яті:

- а) на уроці створюються умови для успішного запам'ятовування й попередження забування навчального матеріалу: вивчення матеріалу з різних точок зору, його значення й логічне угруповання;
- б) використовуються на уроці ситуації, під час яких «включаються» різні види пам'яті (моторна, образна, словесно-логічна, емоційна).

3. Розвиток мислення:

- а) ставляться навчальні завдання, що вимагають осмислення, пояснення, доказів;
- б) учитель сприяє оволодінню учнями прийомами самоконтролю й самоаналізу помилок.

Доцільність застосованих методів навчання

1. Пояснювально-ілюстративні методи навчання:

- а) застосування пояснювально-ілюстративних методів під час пояснення нового й об'ємного матеріалу в ході розповіді вчителя, його бесіди з класом, читання учнями підручника або додаткової літератури, показу відеофільму;
- б) резюмування й короткий виклад педагогом закінченого фрагмента навчального матеріалу, узагальнення висновків із теми бесіди;
- в) подання учням готового плану викладу нового матеріалу, переформулювання питань, що полегшують розуміння їхнього змісту, інструктаж із виконання навчальних дій.

2. Репродуктивні методи:

- а) застосування для відтворення знань за зразком, правилами, з опорою на схему або алгоритм;
- б) відтворення вже вивченого матеріалу для заповнення схем і таблиць, розгадування алгоритму, опису об'єкта;
- в) наведення учнями власних прикладів, що підтверджують правило, властивість, закон.

3. Частково-пошукові й дослідницькі методи навчання:

- а) для організації творчої діяльності учнів застосовувалися: висування й аргументація гіпотез, пошук «прихованих» способів міркування, вибір правильного шляху вирішення, пошук помилок у нібито правильних міркуваннях;
- б) організація спостережень для постановки дослідницької проблеми самими учнями, для виокремлення сутності явища;
- в) самостійне вирішення нестандартних завдань і завдань підвищеної складності, складання учнями аналогічних завдань.

Організаційна діяльність учителя на уроці

1. Готовність учителя до уроку:

- а) класна дошка містить необхідні для уроку записи;
- б) підготовлено необхідне наочне приладдя й обладнання;
- в) учителем розроблена тактика проведення уроку відповідно його мети і завдань.

2. Цільова настанова уроку:

- а) учитель може сформулювати мету й завдання уроку відповідно до місця уроку в освітньому процесі й особливостей класу;
- б) педагог здатний донести до учнів мету й завдання уроку доступною для їхнього розуміння мовою.

3. Естетика навчальної праці:

- а) виконання санітарно-гігієнічних правил під час організації освітнього процесу: освітлення робочих місць, вентиляція (належне провітрювання), температурний режим, вологість повітря, розміщення дітей у класі;
- б) дотримання техніки безпеки й вимог щодо збереження здоров'я учнів;
- в) виконання режиму рухової активності учнів на уроці.

4. Індивідуальна робота з учнями:

- а) на уроці спостерігається пасивна робота вчителя з учнем у вигляді пропозиції виконувати індивідуальне завдання самостійно;
- б) учитель активно працює з одним учнем або групою учнів;
- в) викладач організовує навчання за допомогою особливих методичних прийомів, що дозволяють індивідуально працювати з більшістю учнів.

5. Мотивація навчальної діяльності учнів:

- а) за рахунок чіткої організації навчальної діяльності;
- б) емоційне заохочення й похвала учнів як стимуляція їхньої роботи в ситуації «тут і тепер»;
- в) виставлення оцінок з урахуванням нормативів і їхньої стимулюючої функції.

6. Рациональне використання часу на уроці:

- а) класичний розподіл часу на комбінованому уроці (опитування, пояснення нового матеріалу, закріплення, інструктаж із виконання домашнього завдання);
- б) втрати часу з погляду зарозумілості й змісту нетрадиційного уроку, що відбувається в контексті;
- в) зайнятість учнів навчально-пізнавальною діяльністю впродовж усього уроку.

7. Характер спілкування вчителя з учнями:

- а) спостерігається авторитарність і придушення особистості дитини незаперечним авторитетом учителя, положення «над» дітьми;
- б) співробітництво й взаєморозуміння, допомога й підтримка у стосунках між педагогом і учнями, положення вчителя «разом» із дітьми;
- в) підлецування перед дітьми, невміння вчителя володіти ситуацією, управляти навчально-виховним процесом на уроці, положення «під» дітьми.

Навчально-пізнавальна діяльність учнів на уроці

1. Готовність учнів до уроку:

- а) організація робочого місця необхідними для проведення уроку інструментами і матеріалами;
- б) готовність учнів відповідати на поставлені питання впродовж уроку;
- в) уміння вчитися з оптимальною працездатністю.

2. Зовнішні прояви вмінь і навичок на уроці:

- а) грамотні й повні відповіді учнів біля дошки і з місця;
- б) демонстрація практичних умінь у предметній діяльності;
- в) якість письмових відповідей учнів.

3. Самостійна навчальна діяльність:

- а) виконання завдань «з випередженням», «на удачу», підвищеної складності за власним бажанням;
- б) уміння самостійно виконати запропоновані вчителем завдання;
- в) прояв ініціативи під час організації освітнього процесу, прийняття організаторських функцій учителя на себе або регулювання цього процесу з метою поліпшення його ефективності.

4. Самоконтроль (взаємоконтроль) і самооцінка (взаємооцінка):

- а) для самооцінки й самоконтролю використовуються звичні нормативи й прийоми;
- б) учням пропонується оцінити роботу один одного без пред'явлення еталона вирішення навчального завдання, але з урахуванням спільної згоди;
- в) на уроці виникає необхідність самим учням дати оцінку діяльності товариша й обґрунтувати своє рішення.

5. Міжособистісна взаємодія (парна й групова робота):

- а) усвідомлення й реалізація загальної мети;
- б) установлення комунікації й взаєморозуміння;
- в) взаємоконтроль і рефлексія, через яку встановлюється адекватне корегування спільної діяльності.

6. Розвиток усного й писемного мовлення:

- а) на уроці переважають монологічні або колективні, «хорові» відповіді;
- б) виправлення мовлення здійснюється самим учителем або до цього залучаються учні;
- в) процес формування лексичного запасу слів даної предметної області.

Структурно-часовий аналіз уроку

Для вдосконалення у педагогів навичок раціонального використання часу уроку варто звернути увагу на такі проблеми:

1. Раціональний розподіл усього часу (45 хв) між елементами уроку, тобто:

- чи правильно в даних умовах виділяти саме стільки часу на опитування, підготовку до сприйняття нового матеріалу, пояснення нового, закріплення, інструктаж з виконання домашнього завдання;
- доцільність обраної тривалості кожного зі структурних елементів уроку – які елементи уроку треба було скоротити у часі, а які збільшити й для чого саме.

2. Розподіл часу всередині окремих структурних елементів уроку.

Наприклад, під час аналізу етапу уроку з вивчення нового матеріалу необхідно визначити:

- скільки часу в цілому було відведено на засвоєння нового матеріалу;
- коли (на початку, всередині, наприкінці уроку) це відбувалося;
- як при цьому проводилася підготовка до сприйняття нового матеріалу, його подача, закріплення, застосування;
- наскільки раціонально використано час, відведений на вивчення нового матеріалу, на опитування, як при цьому була організована самостійна робота класу;
- скільки часу при поясненні нового матеріалу говорив учитель, наскільки доцільно було витрачено цей час.

Аналогічно аналізується час здійснення таких елементів уроку, як опитування учнів, перевірка домашнього завдання.

Комплексний аналіз уроку

Зміст комплексного аналізу уроку може бути різним, але традиційно виділяються такі його *напрямки*:

1. Аналіз виконуваних учителем завдань:

- чи враховано й відображено принципи навчання в змісті й методиці роботи вчителя;
- наскільки досягнуто дидактичне й виховне завдання уроку;
- якою мірою проходила активізація пізнавальної діяльності учнів на різних етапах уроку;
- що стимулювало відповідальне ставлення учнів до навчання;
- наскільки об'єктивно оцінювалися знання, уміння, навички;
- як здійснювався зв'язок теорії зі практикою;
- наскільки вдало сполучалися зміст і методи навчання;
- чи застосовувалися на уроці ІКТ;
- що звертав увагу вчитель на вікові й індивідуальні особливості, можливості учнів.

2. Аналіз виховного впливу уроку:

- як знання допомогли осмислити й оцінити явища соціальної дійсності, події у житті країни, міста, класу;
- що на уроці сприяло вихованню учнів (моральному, естетичному, розумовому, трудовому, фізичному тощо) і профорієнтації;
- які були стосунки між учнями, між учителем і учнями.

3. Аналіз педагогічних можливостей і особливостей діяльності вчителя. Яким чином виявилися здібності, особливості діяльності вчителя:

- педагогічна етика;
- зовнішній вигляд;
- уміння «бачити» клас, активізувати й мотивувати працю учнів;
- визначити типові помилки в роботі школярів і усунути їх;
- оцінювати результати своєї праці й підсумки роботи школярів;
- уміння швидко корегувати хід уроку.

4. Аналіз діяльності учнів на уроці:

- урахування учителем вихованості й навченості школярів, результатів попередніх занять;
- працездатність учнів на уроці (уміння мислити, працювати самостійно, надавати допомогу товаришеві, допитливість, стійкість інтересів);
- розвиток мовлення учнів;
- уміння школярів застосувати теорію на практиці.

Орієнтовний план аналізу уроку

1. Тип і структура уроку.
2. Організація окремих складових структури уроку.
3. Принципи навчання. Методи, прийоми і засоби навчання.
4. Навчально-матеріальне забезпечення та технічне оснащення уроку.
5. Використання часу на уроці.
6. Дотримання санітарно-гігієнічних норм.
7. Виховання на уроці.
8. Морально-психологічна атмосфера.
9. Поведінка вчителя.
10. Поведінка учнів.
11. Результати уроку.

Зразкові питання для самоаналізу уроку

1. Чи була досягнута мета уроку?
2. Як були використані виховні можливості навчального матеріалу з метою всебічного розвитку учнів?
3. Чи всі учні працювали на уроці і як вони працювали?
4. Як використовувався час уроку, чи мала місце втрата часу на уроці і що було її причиною?
5. Які знання засвоїли учні, які вміння закріпили?
6. Які були недоліки в ході уроку і чому?
7. Які зміни в структуру і зміст уроку вніс би практикант, якби його довелося повторити?

Найбільш характерні недоліки уроку

- Нехтування вчителем підготовкою плану проведення уроку.
- Недоділення належної уваги мотивації й інтересу учнів до уроку.
- Тему уроку не записано на дошці.
- Мета уроку не узгоджується в процесі обговорення з учнями, а задається самим вчителем.
- Не проводиться оперативна перевірка якості виконання учнями письмових завдань, підготовки до уроків.
- Час активної роботи учнів на уроці набагато менший за час активного пояснення вчителя.
- Мовчання більшості учнів на уроці.
- Відсутня диференціація навчання на різних етапах уроку.
- Учні на уроці пасивні.
- Робота з обмеженим колом школярів.
- Відповіді учнів на запитання вчителя в основному мають репродуктивний, відтворюючий характер. Характер навчальних завдань репродуктивний за алгоритмом.

- Вчитель виступає репродуктором знань.
- Мало уваги приділяється виділенню основного, найбільш суттєвого із змісту нового матеріалу та його багаторазовому повторенню.
- Не приділяється достатньої уваги підготовці учнів до тематичного оцінювання.
- Панує напруження, страх.
- Нераціонально використовується час уроку.
- Домашнє завдання не записано на дошці, задано після дзвінка, недиференційовано, значно перевищує обсяг роботи, виконаної на уроці.
- Невчасне завершення уроку (до дзвінка, після дзвінка).
- Невміння якісно побудувати урок.
- Зосередження уваги лише на учневі, який відповідає.
- Неувага до відповіді учня, втручання у відповідь.
- Гостра реакція на будь-які відхилення у поведінці учнів на уроці.
- «Загравання» з учнями, намагання сподобатись, невіміння знайти правильний тон.
- Невміння спрямувати навчання та виховання на колектив учнів.
- Погрози, грубі зауваження як основні засоби впливу на учнів.
- Невизначність мовлення.
- Невміння поставити акцент на найголовнішому.

Загальні відомості про урок

Дата проведення	Клас	Предмет	Кількість учнів		Відсоток присутніх учнів
			за списком	присутні	
Тема уроку					

Оцінка складових компонентів уроку

Компоненти уроку	Зміст аналізу	Оцінка
1	Санітарно-гігієнічні норми: <ul style="list-style-type: none"> • чистота; • освітленість; • порядок; • провітрення 	
2	Готовність до уроку: <ul style="list-style-type: none"> • устаткування, прилади; • матеріали, сировина; • дошка; • учні (щоденники, ручки, зошити) 	

Компоненти уроку	Зміст аналізу	Оцінка
3	Структура уроку: <ul style="list-style-type: none"> • організаційний момент; • перевірка виконання домашнього завдання; • виклад нового матеріалу; • закріплення отриманих знань; • повідомлення домашнього завдання 	
4	Зміст уроку: <ul style="list-style-type: none"> • відповідає програмі; • пов'язаний із сучасним життям; • включає міжпредметні зв'язки; • сприяє розвитку інтелектуальних здібностей; • сприяє розвитку моральних і естетичних почуттів; • включає використання вчителем дидактичного матеріалу й устаткування кабінету 	
5	Форма проведення уроку: <ul style="list-style-type: none"> • урок-бесіда; • урок-розповідь; • урок-пояснення; • урок-лекція; • інша форма 	
6	Методи роботи з учнями: <ul style="list-style-type: none"> • відповідають змісту матеріалу, цілям і віковим особливостям учнів; • сприяють розвитку спостережливості й логічного мислення; • вчать самостійно працювати зі книгою або додатковою літературою; • дозволяють учням використовувати в роботі ІКТ і дидактичний матеріал; • учитель застосовує спосіб індивідуалізації й диференціації завдань для учнів 	
7	Діяльність учнів: <ul style="list-style-type: none"> • скільки учнів беруть активну участь у роботі на уроці; • як здійснюється мотивація впродовж усього уроку; • ставлення учнів до вчителя 	
8	Психологічна підготовка вчителя: <ul style="list-style-type: none"> • уміння володіти класом; • стиль і тон спілкування; • педагогічний такт; • спостережливість, спритність, емоційний підйом; • зовнішній вигляд, культура мови, поза, міміка, жестикуляція 	

Зразковий алгоритм аналізу традиційного уроку

1. **Загальні відомості про урок:** дата, клас, устаткування, ІКТ.
2. **Організація уроку:** початок уроку, готовність класу до уроку, вміння вчителя мобілізувати увагу учнів на навчальну роботу, створення робочої обстановки в класі.
3. **Тема й основні завдання уроку:** доведення до учнів теми уроку, освітніх, виховних, розвиваючих завдань уроку.
4. **Організаційні сторони уроку:** структура уроку; відповідність структури уроку його змісту й цілям; взаємозв'язок етапів уроку, видів навчальної діяльності; доцільність розподілу часу на уроці; зайнятість учнів на уроці; використання колективних, групових і індивідуальних форм роботи.
5. **Зміст діяльності вчителя й учнів на уроці:** ефективність використання раніше набутих знань, умінь і навичок, виховання в процесі навчання, ефективність використання життєвого досвіду школярів з метою розвитку в них пізнавальної активності, самостійності.
6. **Відповідність застосованих методів вивчення нового матеріалу меті, змісту уроку,** а також віковим особливостям учнів.
7. **Роль і місце самостійної роботи на уроці:** місце підручника, використання наочності, характер питань і завдань.
8. **Психологічні основи уроку:** розвиток уваги, пам'яті, мислення уяви, активності, сприйняття учнів; ритмічність уроку: чергування легкого матеріалу з важким, письмових видів діяльності з усними; навантаження впродовж уроку.
9. **Доцільність дидактичних завдань, поставлених перед домашнім завданням:** наявність, обсяг, характер домашніх завдань.
10. **Індивідуальний підхід:** стиль роботи вчителя, педагогічний такт, кругозір, вміння триматися й керувати класом, оцінка знань і діяльності учнів на уроці, дотримання гігієнічних правил, умов підтримки працездатності учнів на уроці.
11. **Висновки й пропозиції.**

*Зразок оформлення титульної сторінки
аналізу уроків*

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти

АНАЛІЗ УРОКІВ,

проведених класоводом _____,
ПІБ класовода
учителями _____
ПІБ вчителів класу
у _____ класі ЗЗСО № _____ м. _____,
з _____ по _____ 20__ року

Підготував/ла _____
ПІБ практиканта

Орієнтовний зразок оформлення аналізу уроку

Дата проведення уроку _____ **Клас** _____

Кількість учнів класу за списком _____ **Кількість учнів класу на уроці** _____

ПІБ вчителя, який проводить урок _____

Предмет _____

Тема уроку _____

Мета уроку: _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Тип уроку: _____

_____

Обладнання: _____

_____

_____

№ з/п	Що оцінюється	Бали
1. Оцінка основних особистісних якостей вчителя на уроці		
1.1.	Знання предмета і загальна ерудиція вчителя в цілому	
1.2.	Рівень педагогічної та методичної майстерності	
1.3.	Культура мовлення, темп, дикція, інтенсивність, емоційність, загальна і фахова підготовка	
1.4.	Рівень тактовності й демократичності взаємин з учнями	
1.5.	Зовнішній вигляд вчителя, міміка, жести, культура поведінки	
2. Оцінка основних характеристик учнів на уроці		
2.1.	Ступінь пізнавальної активності, творчості й самостійності	
2.2.	Рівень загальних навчальних і спеціальних умінь та навичок	
2.3.	Наявність і ефективність колективних (групових) форм роботи	
2.4.	Рівень дисциплінованості, організованості та зацікавленості	

№ з/п	Що оцінюється	Бали
3. Оцінка змісту діяльності вчителя та учнів на уроці		
3.1.	Науковість, доступність і посиленість досліджуваного матеріалу	
3.2.	Актуальність і зв'язок із життям	
3.3.	Ступінь новизни, проблемності й привабливості навчального матеріалу, здобутого учнями	
3.4.	Оптимальність обсягу запропонованого для засвоєння матеріалу на уроці та обсягу д/з	
4. Оцінка ефективності способів діяльності вчителя та учнів на уроці		
4.1.	Рациональність та ефективність використання часу уроку, оптимальність його темпу	
4.2.	Чергування й зміни видів діяльності	
4.3.	Ступінь доцільності та ефективності використання наочності, ІКТ	
4.4.	Ступінь доцільності та використання інноваційних методів роботи	
4.5.	Ступінь раціональності та ефективності використовуваних методів і організаційних форм роботи	
4.6.	Наявність зворотного зв'язку з усіма учнями в ході уроку	
4.7.	Ефективність контролю за роботою учнів і рівень вимог, на якому проведено оцінку знань, умінь і навичок	
4.8.	Ступінь естетичного впливу уроку на учнів	
4.9.	Дотримання правил охорони праці й техніки безпеки вчителем і учнями на уроці	
5. Оцінка мети і результатів проведеного уроку		
5.1.	Ступінь досягнення навчальної мети уроку	
5.2.	Ступінь досягнення розвивальної мети уроку	
5.3.	Ступінь досягнення виховної мети уроку	

3 б. – реалізовано повністю

2 б. – реалізовано в більшій мірі

1 б. – реалізовано в меншій мірі

0 б. – не реалізовано зовсім

Які особистісні якості, тенденції, принципи, форми, методи, прийоми, засоби навчання у діяльності вчителя на уроці стали для Вас цінними? Ви б хотіли перейняти, рекомендувати іншим студентам?

Проаналізувала

_____

Підпис

_____

ПІБ

Зразок оформлення титульної сторінки конспекту пробного уроку

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти

КОНСПЕКТ ПРОБНОГО УРОКУ

з _____,

проведеного студентом/кою _____ курсу _____ групи
спеціальності 013 Початкова освіта

_____
прізвище, ім'я, по батькові

у _____ класі ЗЗСО № _____ м. _____

« _____ » _____ 20__ року

Конспект затверджено:

Учитель: _____ / _____ /
Підпис ПІБ

Зразок оформлення титульної сторінки конспекту залікового уроку

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти

КОНСПЕКТ ЗАЛІКОВОГО УРОКУ

з _____,

проведеного студентом / кою _____ курсу _____ групи
спеціальності 013 Початкова освіта

_____ /
прізвище, ім'я, по батькові

у _____ класі ЗЗСО № _____ м. _____

« _____ » _____ 20__ року

Конспект затверджено:

Учитель: _____ / _____ /
Підпис ПІБ

*Керівник практики
від кафедри теорії та методик початкової освіти:*
_____ / _____ /
Підпис ПІБ

Оцінка: _____ / _____ /
(відмінно, добре, задовільно) Підпис учителя

Оцінка: _____ / _____ /
(бал відповідно до дисципліни) Підпис керівника практики від кафедри теорії та методик початкової освіти

Зразок оформлення титульної сторінки матеріалів виховної роботи

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти

МАТЕРІАЛИ ВИХОВНОЇ РОБОТИ,

виконаної студентом / кою ____ курсу ____ групи
спеціальності 013 Початкова освіта

_____
прізвище, ім'я, по батькові

у ____ класі ЗЗСО № ____ м. _____

з _____ по _____ 20__ року

Оцінка: _____
(у балах)

_____
*Підпис керівника практики
від кафедри теорії та методик початкової освіти*

Зразок оформлення титульної сторінки конспекту виховного заходу

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти

КОНСПЕКТ ВИХОВНОГО ЗАХОДУ НА ТЕМУ

проведеного студентом / кою ____ курсу ____ групи
спеціальності 013 Початкова освіта

_____
прізвище, ім'я, по батькові

у ____ класі ЗЗСО № ____ м. _____

« ____ » _____ 20__ року

Конспект затверджено:

Учитель: _____ / _____ /
Підпис ПІБ

*Керівник практики
від кафедри теорії
та методик початкової освіти:*

_____/_____
Підпис ПІБ

Оцінка: _____
(відмінно, добре, задовільно) _____
Підпис учителя

Оцінка: _____
(у балах) _____
*Підпис керівника практики від кафедри
теорії та методик початкової освіти*

Орієнтовний зразок оформлення конспекту виховного заходу

Мета _____
Форма проведення _____
Обладнання _____
Використана література _____

Зміст

- I. Вступна частина: вступне слово вчителя, організація заходу, актуалізація теми заходу тощо.
- II. Основна частина: виклад інформаційного матеріалу, запитання для обговорення, зміст завдань для групового та колективного виконання, конкурсні завдання.
- III. Заключна частина: підведення підсумків, рекомендації і пропозиції учням.

*Орієнтовний зразок оформлення аналізу виховної години/
позакласного виховного заходу*

1. ЗЗСО, клас, вид роботи, тема проведеного заняття
2. Педагогічне обґрунтування теми (чому даний захід включений до плану виховної роботи, його відповідність віковим особливостям класу).
3. Мета й завдання проведеної роботи.
4. Організація підготовки учнів до даного заняття (участь дітей, наочне оформлення заняття, використання електронних освітніх засобів). Вплив підготовки до заняття на згуртованість учнів.
5. Зміст та методика проведення заняття:
  - відповідність змісту заняття поставленій меті;
  - пізнавальна й виховна цінність підбраного матеріалу;
  - емоційна насиченість, інтерес дітей до заняття, їхня активність;
  - прийоми і методи, використані на занятті, їхня відповідність віковим особливостям учнів, рівню розвитку дітей даного класу;
  - зв'язок обговорюваних питань із проблемами класу і навколишнього середовища.
6. Особливість класовода/вихователя: переконаність, емоційність, контакт з учнями, знання моральних якостей, вчинків своїх учнів і їхньої мотивації.
7. Педагогічна цінність проведеного заняття, його значення для наступного розвитку колективу і окремих вихованців, для удосконалення відносин в колективі (зауваження і пропозиції).

*Зразок оформлення титульної сторінки матеріалів
науково-дослідницької роботи*

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти

МАТЕРІАЛИ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ,

виконаної студентом / кою ____ курсу ____ групи
спеціальності 013 Початкова освіта

_____
прізвище, ім'я, по батькові

у ____ класі ЗЗСО № ____ м. _____

з _____ по _____ 20__ року

Оцінка: _____
(у балах)

_____
*Підпис керівника практики
від кафедри теорії та методик початкової освіти*

Орієнтовний зразок оформлення опису професійної діяльності вчителя

ПЛАН ОПИСУ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ

- 1.** Прізвище, ім'я, по батькові.
- 2.** Заклад загальної середньої освіти.
- 3.** Спеціальність.
- 4.** Кваліфікація.
- 5.** Кваліфікаційна категорія.
- 6.** Стаж роботи за спеціальністю.
- 7.** Офіційні нагороди (звання, нагрудні знаки, медалі, ордени).
- 8.** Офіційні документи (дипломи, атестати, грамоти, гранти, сертифікати тощо).
- 9.** Дані про підвищення кваліфікації.
- 10.** Науково-методична робота вчителя (тема, над якою працює).
- 11.** Узагальнення та поширення вчителем свого педагогічного досвіду (форми поширення).
- 12.** Наявність своїх методичних розробок, публікацій, проектів, програм тощо (теми робіт, форми, місце поширення, дата напрацювання).
- 13.** Участь у конкурсах (назва конкурсу, дата проведення, форма участі, результат).
- 14.** Участь в інноваційній діяльності (форма участі, рівень, зміст роботи, термін участі, результативність).
- 15.** Упровадження інноваційних технологій (назва технології, де упроваджується, термін і форми упровадження, результативність).
- 16.** Навчально-матеріальна база (назва роздаткового, дидактичного матеріалу, виготовленого вчителем, дата виготовлення, де використовується, результат).
- 17.** Характеристика якості освіти:
  - а) динаміка досягнень учнів (дата проведення контрольних робіт, зрізів знань, моніторингу якості освіти, клас, кількість учнів, результат);
  - б) участь в олімпіадах, конкурсах, МАН (рік проведення, назва заходу, рівень, кількість учнів, результативність);
  - в) організація позакласної роботи (рік проведення, назва заходу, рівень, кількість учнів, результативність).
- 18.** Творчі матеріали.

Орієнтовний зразок оформлення опису передового педагогічного досвіду

ПЛАН ОПИСУ ПЕРЕДОВОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСВІДУ

Передовий педагогічний досвід – педагогічний досвід, який відповідає сучасним досягненням педагогічної та суміжної з нею наук, виявляє високу педагогічну ефективність, позбавлений медичних та юридичних протипоказань, здатний до засвоєння у системі індивідуальної творчості педагога.

Передовий педагогічний досвід поділяють на новаторський і зразковий.

Новаторський – педагогічний досвід, загальнотеоретичні положення якого знайшли оригінальне втілення у педагогічній діяльності педагога-новатора, неповторна педагогічна система якого відзначається якісно новими елементами, або якісно новим поєднанням традиційних.

Зразковий – педагогічний досвід, який будучи усталеним у педагогічній практиці, нагромаджений сумлінними вчителями, педагогічна діяльність яких слугує зразком для колег.

1. Найменування досвіду, його адреса, автор.
2. Обґрунтування актуальності досвіду, його практична значущість для підвищення якості і результативності освітнього процесу:
  - в якій мірі даний досвід сприяє вирішенню завдань, поставлених перед початковою освітою;
  - які типові загальні недоліки в педагогічній діяльності допомагає подолати даний досвід.
3. Виявлення наукової основи досвіду: які наукові теорії, положення, розробки використовує вчитель для вдосконалення освітнього процесу.
4. Суть досвіду, технологія (система конкретних педагогічних ідей, організація, зміст, форми, прийоми, методи навчання, виховання тощо):
  - постановка мети і завдань даної педагогічної діяльності (проведення уроків, системи навчальної роботи, виховного заходу, виховної роботи в цілому тощо).
  - зміст навчальної і виховної роботи (характер доведень, фактів, прикладів, які сприяють глибокому засвоєнню учнями тих чи інших світоглядних і наукових ідей).

- відповідність змісту поставленій меті і завданням;
- форми і методи навчальної та виховної роботи, їх оптимальний вибір у зв'язку із поставленою метою і завданнями, технологія їх застосування, способи діяльності вчителів і учнів;
- організація освітнього процесу, способи включення у навчальну, трудову діяльність. Відповідність організації поставленим меті і завданням;
- зв'язок одержаних результатів із поставленою метою, завданнями і способами діяльності педагога і учнів. Необхідно довести, що результати освітнього процесу в даному ЗЗСО, в даного вчителя чи групи вчителів безпосередньо залежать від досвіду, який пропагується. Проводяться певні порівняльні показники навчальних досягнень учнів, вихованості тощо.

5. Визначення провідної ідеї досвіду та її значення для вдосконалення освітнього процесу (виділення головного, найбільш істотного в діяльності автора).

6. Новизна досвіду (зміст, методи, форми, засоби, дидактичний матеріал тощо).

7. Результативність і оптимальність.

8. Умови і можливості застосування даного досвіду.

В кінці узагальнення досвіду повинен бути зроблений висновок про те, які результати даних педагогічних дій, чим вони відрізняються від результатів інших в тих же умовах.

Узагальнений матеріал завершується формулюванням загальних висновків і рекомендацій, ілюструється необхідними додатками.

Орієнтовні вимоги до структури портфоліо педагога

Портфоліо (англ. – перелік (коротке портфоліо) або зібрання (широке портфоліо) виконаних робіт та напрацювань певної особи (компанії). Портфоліо в перекладі з італійської – «папка з документами», «папка спеціаліста». З французької: *porter* – формувати, нести, *folio* – аркуш, сторінка.

Три основні характеристики портфоліо:

- дати можливість кожному показати все, на що він здатен, продемонструвати найсильніші сторони, максимально розширити творчий потенціал;
- розвиток навичок аналізу діяльності, самоорганізації, самоконтролю, самооцінки, а також позитивного ставлення до критики своєї діяльності;
- самоусвідомлення й самовідчуття своїх результатів, розуміння їх динаміки.

Портфоліо може бути у паперовому та електронному вигляді.

Структура портфоліо**1. Загальні відомості (інформація про автора):**

- Прізвище, ім'я, по батькові;
- Посада, місце роботи;
- Спеціальність;
- Кваліфікація;
- Кваліфікаційна категорія,
- Стаж роботи.

2. Відомості про підвищення кваліфікації

№	Термін проходження курсів	Місце проходження	Тема курсової роботи	Тематика курсів	№ посвідчення

3. Нагороди та звання

№	Назва документа	Зміст (за що нагороджено)	Ким видано	Дата видачі

4. Науково-методична робота вчителя

№	Форма роботи	Рівень (всеукраїнський, обласний, районний, шкільний)	Термін роботи	Тема, над якою працював	Результат

5. Узагальнення та поширення вчителем свого педагогічного досвіду

№	Тема досвіду	Термін вивчення та узагальнення	Автор. Вивчення та узагальнення	Форми поширення	Примітка

6. Наявність своїх методичних розробок, публікацій, проєктів, програм тощо

№	Тема роботи	Дата напрацювання	Форми, місце поширення	Апробація

7. Участь у проведенні майстер класів, конференцій, семінарів, круглих столів тощо

№	Форма участі	Дата проведення	Місце проведення	Рівень	Тема виступу

8. Участь у професійних і творчих конкурсах, ПСПП

№	Назва конкурсу	Дата проведення	Форма участі	Результат

9. Участь в інноваційній діяльності

№	Форма участі	Рівень	Зміст роботи	Термін участі	Результативність

10. Упровадження інноваційних технологій

№	Назва технології	Де упроваджується	Термін упровадження	Форми упровадження	Результат

11. Навчально-матеріальна база

№	Назва роздаткового, дидактичного матеріалу, обладнання, виготовленого вчителем	Дата виготовлення	Де використовується	Результат

12. Продуктивність роботи

*Динаміка досягнень учнів
(рівень засвоєння учнями навчальних предметів)*

№	Дата проведення діагностувальної роботи (зрізу знань)	Клас	Кількість учнів	Результат

Перемоги учнів. Участь в олімпіадах, конкурсах, МАН

№	Рік проведення	Назва заходу	Рівень	Кількість учнів	Результативність

13. Організація позакласних заходів

№	Рік проведення	Назва заходу	Рівень	Кількість учнів	Результативність

14. Творчі матеріали

У цьому розділі вчитель представляє свої творчі напрацювання.

Положення про професійні спільноти педагогічних працівників

I. Загальні положення

1. *Професійна спільнота педагогічних працівників* – це товариство, (об'єднання, група) педагогічних працівників, які об'єднані спільними інтересами за родом їх професійної (трудової) діяльності.
2. Професійні спільноти створюються з метою розбудови професійного синергетичного середовища, яке надихає та мотивує до професійного розвитку. Професійні спільноти забезпечують психологічну підтримку, а також створюють умови для взаємодії, партнерства, супроводу, підтримки, обміну ідеями та освітніми практиками.
3. Роботу професійної спільноти організовує лідер, який обирається серед учасників спільноти простою більшістю голосів на певний термін. Лідер здійснює інформування про заходи, час, форму та місце проведення. Лідер створює онлайн-групу професійної спільноти.

II. Нормативно-правова база

Діяльність професійних спільнот визначається документами, які регулюють професійну діяльність педагога: Конституцією України; Кодексом законів про працю України; Законом України «Про освіту»; Законом України «Про повну загальну середню освіту»; Законом України «Про дошкільну освіту», Законом України «Про позашкільну освіту», Концепцією реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року, затвердженою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 року № 988-р; Концепцією розвитку педагогічної освіти, затвердженою наказом Міністерства освіти і науки України від 16 липня 2018 року № 776; Державними стандартами відповідного рівня повної загальної середньої освіти; Типовими освітніми програмами (іншими освітніми програмами, які використовує заклад освіти); методичними рекомендаціями про викладання окремих навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти; Критеріями та рекомендаціями щодо оцінювання навчальних досягнень учнів закладів загальної середньої освіти; санітарними правилами та нормами в закладах загальної середньої освіти; правилами пожежної безпеки для закладів освіти; проектами постанов «Про затвердження професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», іншими нормативними та правовими актами у сфері освіти.

III. Організація роботи

- 1.** Діяльність професійних спільнот координує заступник директора з навчально-виховної роботи на засадах партнерства, принципі людиноцентризму, враховуючи право педагога на академічну свободу.
- 2.** Діяльність професійних спільнот здійснюється за напрямками:
  - розвиток професійних компетентностей (знання навчального предмета, фахових методик, технологій);
  - формування у здобувачів освіти спільних для ключових компетентностей вмінь, визначених частиною першою статті 12 Закону України «Про освіту»;
  - використання широкого спектру інформаційно-комунікативних та цифрових технологій в освітньому процесі, включаючи електронне навчання, інформаційну та кібернетичну безпеку;
- 3.** Професійні спільноти виступають фасилітаторами, менеджерами, методистами, тьюторами, експертами, модераторами в освітній діяльності педколективу.
- 4.** Члени спільноти:
  - надають допомогу педагогічним працівникам у проектуванні траєкторії їх професійного розвитку;
  - здійснюють супервізію – надають професійну допомогу педагогу, яка спрямована на роботу з професійними труднощами, аналізом недоліків та на удосконалення організації роботи;
  - узагальнюють та поширюють інформацію з питань професійного розвитку педагогічних працівників, зокрема, щодо програм підвищення кваліфікації педагогічних працівників, веб-ресурсів, необхідних для професійного розвитку педагогічних працівників;
  - розробляють документи закладу освіти;
  - консультують педагогів щодо особливостей організації освітнього процесу за різними формами здобуття освіти, у тому числі з використанням технологій дистанційного навчання;
  - консультують з питань впровадження компетентнісного, особистісно орієнтованого, діяльнісного, інклюзивного підходів до навчання здобувачів освіти і нових освітніх технологій.
- 5.** Участь педагогічних працівників у роботі професійних спільнот здійснюється на добровільних засадах.
- 6.** Засідання професійних спільнот відбувається на запит її учасників та з урахуванням їх побажань.
- 7.** Збір учасників професійної спільноти ініціюється її учасниками.
- 8.** Члени спільноти самостійно визначають формат, форму та тематику засідань.
- 9.** Професійна спільнота може працювати у різних форматах: очній, очно-дистанційній, дистанційній.
- 10.** Засідання професійних спільнот можуть відбуватися у формі семінарів, конференцій, тренінгів, «круглих столів», ділових ігор, лекцій, практичних занять, вебінарів, квестів тощо.
- 11.** Засідання професійної спільноти педагогічних працівників обов'язково має передбачати зворотній зв'язок (рефлексію, відгук) щодо ефективності проведеного заходу.

Додаток Е.6.2

*Орієнтовна схема аналізу роботи професійної спільноти
вчителів початкових класів ЗЗСО № ___ за 20...-20... н. р.*

№	Тези	Інформація
1	Кваліфікація педагогічних працівників початкової школи	Перерахувати прізвища, ім'я, по батькові вчителів початкових класів, їхні кваліфікації (спеціаліст, бакалавр, магістр), категорії (друга, перша, вища) та звання («старший вчитель», «вчитель-методист», «Заслужений вчитель України»)
2	Наявність учасників та переможців конкурсу «Вчитель року»	
3	Мета й завдання, які планували реалізувати професійна спільнота вчителів класів	
4	Наявність, навчально-методичних розробок, рекомендацій, матеріалів, підготовлених вчителями початкових класів ЗЗСО	
5	Друковані матеріали	
6	Проведено семінарів-практикумів на базі ЗЗСО	
7	Участь у міських, обласних, всеукраїнських, міжнародних виставках, інших педагогічних заходах	
8	Застосування сучасних педагогічних концепцій, систем, інноваційних технологій	
9	Чи долучалися до роботи з науковцями	
10	Чи відвідували обласні, міжобласні, всеукраїнські семінари-практикуми, конференції, круглі столи тощо	
11	Наявність і зміст роботи наукового товариства школярів осередку МАН України	
12	Участь учнів в олімпіадах: міських; обласних; всеукраїнських	
13	Поповнення матеріальної бази кабінетів навчальними, методичними посібниками; приладдям, наочністю тощо	
14	Інша інформація	

Орієнтовні критерії вивчення ефективності роботи професійної спільноти вчителів початкових класів

Пам'ятка

1. Нормативно-правова забезпеченість діяльності (повнота й доступність для кожного члена ПС, обізнаність педагогів із нормативним полем діяльності ЗЗСО).
2. Чіткість і конкретність планування (єдність цілей, завдань, змісту, доцільність форм організації роботи ПС).
3. Актуальність обраної тематики засідань ПС, індивідуальних науково-методичних проблем, над якими працюють вчителі.
4. Цілеспрямованість і систематичність у проведенні методичної роботи, якість оформлення документації ПС.
5. Згуртованість колективу, активність всіх членів ПС.
6. Наявність розробок: методичних, дидактичних та презентаційних матеріалів як результату творчих методичних проєктів учителів.
7. Участь членів ПС у науково-дослідній, експериментальній, пошуковій діяльності.
8. Наявність аналітичних матеріалів діяльності ПС.
9. Результативність роботи з обдарованими дітьми.
10. Результативність участі членів ПС у професійних конкурсах.
11. Участь членів ПС у районних та обласних методичних нарадах, семінарах, роботі творчих груп, майстерень, проєктах професійного розвитку тощо.
12. Представлення матеріалів з досвіду роботи членів ПС на районному, обласному рівнях.
13. Наявність авторських друкованих робіт членів ПС.

Узагальнені дані дозволять визначити рейтинг ПС серед інших, побачити позитивні тенденції, виявити аспекти, що в подальшій роботі потребують додаткової уваги.

Вимоги до змісту та технічного оформлення тексту статті

**ЗМІСТ
ТА ТЕХНІЧНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТЕКСТУ СТАТТІ**

Відповідно до постанови президії ВАК України від 15.01. 2003 р. № 7-05/1 «Про підвищення вимог до фахових видань, внесених до переліків ВАК України» (Бюлетень ВАК України. 2009. № 5) наукова стаття має містити такі обов'язкові елементи:

1. Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями.
2. Аналіз останніх досліджень та публікацій, у яких започатковано розв'язання проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття.
3. Формулювання мети статті (постановка завдання).
4. Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів.
5. Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі.*

*У статті не виділяти жирним шрифтом перелічені вище елементи, лише враховувати їх наявність і послідовність у тексті.

Обсяг статті – до 5 сторінок формату А4. Шрифт «Times New Roman», розмір – 14 пт. Стиль – звичайний, міжрядковий інтервал – 1,5, відступ абзацу – 0, 75 см, вирівнювання – по ширині. Параметри сторінки: зверху – 20 мм, знизу – 20 мм, праворуч – 15 мм, ліворуч – 30 мм. Граничні розміри таблиць та малюнків у тексті (104 70) мм, назву таблиць розміщувати над таблицею. Мінімальний розмір шрифту таблиць – 8 пт. Малюнки виконуються по можливості векторною графікою. Сканування малюнків виконується роздільною здатністю 300 dpi та зберігається у форматі TIF (IMB PC). Підпис розміщується під малюнком із позначенням «Рис. __». Формули набирати у *Math Type* або *Microsoft Education 3.0*. Файл зберігати у форматі DOC або RTF. Ім'я файлу подавати транслітерацією, як прізвище автора (авторів), наприклад: (Petrenko-Kovalchuk).

Елементи заголовку: шифр УДК у першому рядку зліва, без абзацного відступу; наступний абзац – ініціали та прізвище автора (авторів), курс,

факультет; наступний абзац – ініціали і прізвище наукового керівника, науковий ступінь, вчене звання; наступний абзац – назва статті великими літерами; далі анотація (5-6 рядків) та ключові слова (4-5 слів) українською мовою; наступний абзац – текст.

У тексті не допускається вирівнювання пропусками (для цього використовуються параметри абзацу, положення символів табулювання). У тексті використовується дефіс «-», який не відділяється пропусками, тире «-» (Alt+0151) і мінус «-» (Alt+0150), які відділяються з обох сторін пропусками.

Ініціали відділяються від прізвищ нерозривним пробілом (комбінація клавіш Ctrl+Shift+Пробіл).

Посилання на використані джерела в тексті робляться за зразком [2, с. 364; 5, с. 127; 7-9], де перша цифра – номер джерела в списку використаних джерел, номер сторінки через кому, декілька джерел через крапку з комою або через дефіс. Примітки допускаються лише для коментарів у тексті. Створюються через меню програми – Вставка-Зноска (звичайна автоматична).

Після тексту статті (приміток) у центрі подається заголовок «Список використаних джерел» і в алфавітному порядку наводяться використані джерела (спочатку «кирилицею», потім «латиницею»). Список використаних джерел оформлюється згідно ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» з урахуванням правок (код УКНД 01.140.40) [20].

Після «Списку використаних джерел» подаються анотація та ключові слова (5-7) англійською мовою.

Орієнтовний зразок оформлення матеріалів статті

УДК 373.3.016:908(477)

Ольга БЛИНДУ,
здобувачка 3 курсу спеціальності Початкова освіта
Людмила МОСКОВЧУК,
кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри теорії та методик початкової освіти

**ОЗНАЙОМЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗІ БДЖІЛЬНИЦТВОМ
НА ГУРТКОВИХ ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНОЗНАВСТВА**

Анотація: *українською мовою (5-6 рядків).*

Ключові слова: *4-5 слів.*

Текст статті (4-5 сторінок)

Список використаних джерел (взірець)

1. Бджільництво: запитання та відповіді. Київ : УААН, 2003. С. 5.
2. Борт Роземари. Лікувальна сила меду, прополісу, пилку та інших продуктів бджільництва. Київ, 2015. С. 25.
3. Зуй В. Петро Іванович Прокопович і його школа. *Пасіка*. Київ, 1995. № 7. С. 23 .
4. Інститут бджільництва ім. П. І. Прокоповича. Доступно: <http://prokorovush.org.ua/desc.htm> (дата звернення: 26.10.2022).
5. Мегедь А. Г., Поліщук В. П. Бджільництво. Київ : Вища шк. 1987. С. 5-6.
6. Петровський О. М. Моделювання форм організації вільного часу особистості як умова розвитку культури в Україні : навчальний посібник. Київ, 2018. С. 146.
7. Про бджільництво : Закон України від 22 лют. 2000 р. № 1492-III. Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1492-14#Text> (дата звернення: 27.10.2022).
8. Типові освітні програми для закладів загальної середньої освіти: 1-2 кл. Київ : ТД «Освіта-Центр», 2018. С. 220.

Якщо у посиланні вказуються номери сторінок, то у відповідному джерелі списку використаних джерел сторінки не вказуються.

Текст анотації англійською мовою (5–6 рядків)

Annotation:

Key words:

Відомості про автора (авторів): прізвище, ім'я, по батькові, курс, факультет.

*Особливості організації та проведення
виробничої організаційно-методичної практики
в умовах навчання з використанням дистанційних технологій*

Організація та проведення виробничої організаційно-методичної практики в початковій школі для підготовки магістра галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 013 Початкова освіта за освітньо-професійною програмою Початкова освіта в умовах навчання з використанням дистанційних технологій відбувається відповідно до Закону України «Про освіту», Положення про дистанційне навчання, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України № 466 від 25 квітня 2013 року (зі змінами), Положення про дистанційне навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті ім. Івана Огієнка, затвердженого вченою радою К-ПНУ (протокол № 8 від 28 серпня 2020 р.), Порядку організації поточного та семестрового контролю із застосуванням дистанційних технологій навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті ім. Івана Огієнка, затвердженого вченою радою (зі змінами, протокол № 3 від 28 травня 2020 р.), Додатку 5 до Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти К-ПНУ ім. Івана Огієнка, затвердженого вченою радою (нова редакція, протокол № 10 від 30 серпня 2021 р.), Листа МОНУ № 1/7035-22 від 27.06.2022 р. «Про підготовку до початку та особливості організації освітнього процесу в 2022/23 навчальному році», наказу ректора К-ПНУ ім. Івана Огієнка №95-ОД від 30.08.2022 р. «Про організацію освітнього процесу в I семестрі 2022-2023 навчального року в умовах дії правового режиму воєнного стану в Україні», відповідних листів та рекомендацій МОНУ, наказів ректора К-ПНУ ім. Івана Огієнка та інших нормативно-правових актів у галузі освіти.

Відповідно до статті 57¹ Закону України «Про освіту» здобувачам освіти, працівникам закладів освіти, установ освіти, наукових установ, у тому числі тим, які в умовах воєнного стану, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану в Україні чи окремих її місцевостях, оголошених у встановленому порядку (особливий період), були вимушені змінити місце проживання (перебування), залишити робоче місце, місце навчання, незалежно від місця їх проживання (перебування) на час особливого періоду гарантується, зокрема, організація освітнього процесу в дистанційній формі або в будь-якій іншій формі*, що є найбільш безпечною для його учасників.

Задля забезпечення належного проходження виробничої організаційно-методичної практики в початковій школі здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 013 Початкова освіта в умовах навчання з використанням дистанційних технологій дистанційна комунікація здійснюється через платформи/сервіси MOODLE, Google Meet, Zoom, електронну пошту, месенджери (Viber, Telegram та ін.), відеоконференції (Ms Teams, Zoom, Google Meet, Skype та ін.), форуми, чати тощо.

*Обов'язки факультетського керівника практики
зі спеціальності 013 Початкова освіта*

***Факультетський керівник практики зі спеціальності
013 Початкова освіта зобов'язаний:***

- створити на університетській платформі MOODLE курс із зазначенням назви практики, ступеня вищої освіти, спеціальності, курсу та форми навчання;
- додати до курсу учасників, тобто здобувачів вищої освіти конкретної академічної групи та керівників практики від кафедри теорії та методик початкової освіти відповідно до педагогічного навантаження;
- розмістити у курсі:
  - робочу програму і методичні рекомендації щодо проходження практики;
  - наказ про проходження практики;
  - завдання для завантаження відомостей про виконану навчально-методичну, виховну, науково-дослідницьку роботу, звіту та щоденника;
- провести настановну і звітну підсумкову конференцію для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти з використанням платформ/сервісів Google Meet, Zoom.

Обов'язки керівників практики та здобувачів вищої освіти

***Керівник практики від кафедри теорії та методик початкової
освіти зобов'язаний:***

- бути присутнім на настановній та підсумковій онлайн-конференціях;
- забезпечити здобувачів вищої освіти відповідними інструктивно-методичними матеріалами для проходження практики;
- систематично контролювати хід проходження практики студентами, надавати відповідні консультації, долучатися до залікових заходів у онлайн-режимі. Дистанційна комунікація здійснюється через платформи/сервіси MOODLE, Google Meet, Zoom, електронну пошту, месенджери (Viber, Telegram та ін.), відеоконференції (Ms Teams, Zoom, Google Meet, Skype та ін.), форуми, чати тощо.

Здобувач вищої освіти зобов'язаний:

- бути присутнім на настановній та підсумковій онлайн-конференціях;
- виходити на зв'язок із керівником практики під час консультацій, які проводяться за допомогою обраного сервісу відеозв'язку;
- виконувати усі завдання, передбачені програмою практики;
- здійснювати фото- або відеофіксацію етапів виконання завдань практики;
- розмістити звітну документацію (звіт, щоденник, відомості про виконання навчально-методичної, виховної та науково-дослідницької роботи) на електронній платформі MOODLE в установлений керівником термін;
- чітко дотримуватись графіку та формату спілкування з керівником практики;
- своєчасно надати керівнику практики звітну документацію та захистити звіт з практики.

Хід проходження практики за технологіями дистанційного навчання

Виконання усіх завдань практики здійснюється за технологіями дистанційного навчання, зокрема:

1. Виконання навчальної та виховної роботи: аналіз дистанційних уроків, виховних заходів класовода відповідного класу згідно розкладу (*орієнтовний зразок аналізу уроку дистанційного навчання див. Додаток Ж.3*), підготовка і проведення пробних, залікових уроків, виховних годин/заходів у режимі он-лайн.
2. Виконання методичної та науково-дослідницької роботи: комунікація з керівником практики від ЗЗСО через узгоджену платформу.

Коригуванню підлягає орієнтовна кількість проаналізованих і проведених пробних і залікових уроків у залежності від особливостей роботи за технологіями дистанційного навчання класовода відповідного класу ЗЗСО з обов'язковим узгодженням з керівником практики від кафедри теорії та методик початкової освіти.

Особливості подання та перевірки звітної документації, захисту звітів та оцінки практики

1. Звітну документацію про проходження практики в електронному форматі (звіт, щоденник, відомості про виконання навчально-методичної, виховної та науково-дослідницької роботи, фото-, відеоматеріали, мультимедійні презентації та ін.) розміщують на платформі MOODLE або надсилають керівникам практики за допомогою електронної пошти, мобільних додатків Viber, Telegram тощо.

2. Перевірений керівниками практики **остаточний варіант звітної документації** (звіт, щоденник, відомості про виконання навчально-методичної, виховної та науково-дослідницької роботи) у **паперовому вигляді** здобувачі вищої освіти **надсилають** на відповідне (вказане керівником практики) відділення Укрпошти/Нової пошти у **триденний термін після завершення практики**.
3. Під час підсумкової конференції з практики здобувачі вищої освіти звітують про результати виконання програми практики, діляться враженнями та досвідом, виділяють позитивне та вказують на труднощі, які виникали під час проходження практики в умовах дистанційного навчання, активно ведуть обговорення з керівниками практики та одногрупниками, демонструють мультимедійні презентації, відеофрагменти тощо. Подають пропозиції щодо покращення підготовки, організації та проведення виробничої організаційно-методичної практики в початковій школі.
4. Секретар комісії із захисту практики (провідний фахівець навчального відділу з організації практики педагогічного факультету) фіксує хід захисту практики та оцінки за підписами керівників практики у протоколі захисту практики.
5. Після перевірки звітної документації з практики керівниками практики, захисту студентами звітів з практики на підсумковій конференції та їх оцінювання комісією із захисту практики голова комісії (факультетський керівник практики зі спеціальності 013 Початкова освіта) виставляє до електронної відомості обліку успішності загальну оцінку за практику. Не пізніше наступного дня після проведення захисту друкований примірник відомості обліку успішності заповнює та подає до деканату. Відповідає за написання звіту про проходження виробничої організаційно-методичної практики в початковій школі.

*У змішаному форматі навчання настановні та звітні конференції з практики відбуваються у онлайн-режимі або офлайн-режимі з онлайн-трансляцією для здобувачів вищої освіти, які навчаються онлайн, за допомогою платформи/сервісу MOODLE, відеоконференцій (Ms Teams, Zoom, Google Meet, Skype та ін.), форумів, чатів тощо за присутності здобувачів вищої освіти, керівників практики, факультетського керівника практики зі спеціальності 013 Початкова освіта та провідного фахівця навчального відділу з організації практики педагогічного факультету.

Орієнтовний зразок
аналізу уроку дистанційного навчання

Карта аналізу дистанційного уроку		
ППП учителя		
Дата		
Предмет		
Клас		
Тема уроку		
Тип уроку		
Вид дистанційного уроку	<i>н-д конференція</i>	
Режим дистанційного уроку	<i>Онлайн</i>	
Шкала балів і формула розрахунку оцінки	<p><i>2 бали</i> — критерій реалізований у повному обсязі <i>1 бал</i> — є резерв, критерій реалізовано частково <i>0 балів</i> — критерій не реалізовано Якість уроку = (сума балів × 100%)/40</p>	
Компетенції вчителя	Критерії оцінювання уроку	Бал
Предметно-методична	Учитель чітко сформулював мету й завдання уроку	
	Зміст уроку відповідає дидактичним принципам	
	Зміст уроку відповідає програмі, а також меті й завданням, які вчитель поставив	
	Види пізнавальної діяльності учнів на уроці різноманітні	
	Педагогічні технології враховують специфіку дистанційної форми навчання, а також оптимальні прийоми зворотного зв'язку	
	Методичні матеріали, які учитель створив або дібрав до уроку, відповідають вимогам до оформлення електронних засобів навчання	
	Засоби навчання розвивають особистість учня	
	Завдання, які вчитель пропонує учням виконати, розвивають універсальні навчальні дії	
	Цифрові освітні ресурси на уроці доречні й ефективні	
	Програмні продукти, які вчитель обрав для уроку, дають йому змогу взаємодіяти з учнями; продукти відповідають режиму дистанційного уроку	
	Структура уроку відповідає особливостям дистанційного навчання	

Компетенції вчителя	Критерії оцінювання уроку	Бал
Психолого-педагогічна	Учитель розвиває мотивацію учнів вивчати навчальний предмет	
	Урок побудований з урахуванням вікових та психологічних особливостей учнів	
	Підхід до навчання диференційований, психолого-педагогічна підтримка учнів індивідуальна	
Валеологічна	Здоров'язбережувальні технології під час уроку	
Комунікативна	Стиль і форма педагогічної взаємодії на уроці	
	Учитель враховує дистанційну ізольованість учнів	
Управлінська	Керування навчальною діяльністю учнів: організація контролю знань і перевірки домашніх завдань, досягнення мети і завдань уроку	
	Розвиток в учнів навичок самостійної роботи	
	Тайм-менеджмент уроку	
Додатковий коментар до уроку	<i>Н-д, учитель провів методично правильний урок. Недостатньо володіє функціоналом платформи Zoom. Це сповільнює роботу на уроці</i>	
Результативність уроку	Сума балів	
	Відсоток якості уроку	
	Рівні якості дистанційного уроку 100—85% — високий рівень 84—60% — достатній рівень 59—50% — критичний рівень 49% і менше — недопустимий рівень	

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналіз уроку / упоряд. Н. Мурашко. Київ : Шкільний світ, 2008. 128 с. (Б-ка «Шкільного світу»).
2. Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття»). 1993. Доступно: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF>
3. Державний стандарт початкової освіти. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти» від 21 лютого 2018 р № 87. Доступно: danu.dp.ua/.../Державний%20стандарт%20початкової%20
4. Конституція України. 1996. Доступно: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/Z960254K.html#63.
5. Концепція розвитку освіти України на період 2015–2025 років. 2014. 22 с. Доступно: http://www.tnpu.edu.ua/EKTS/proekt_konserc.pdf.
6. Лаврентьева Г. П. Психолого-педагогічні аспекти використання ІКТ в початковій школі. Доступно: <http://journal.iitta.gov.ua/>
7. Мартинець Л. А. Імідж сучасного вчителя / упоряд. І. М. Рожнятовська. Київ : Шкільний Світ, 2011. 96 с. (Б-ка «Шкільного світу»).
8. Мелекєсцева Н. В. Навчально-виховна практика в початковій школі : програма і методичні рекомендації до організації та проведення практики здобувачів рівня вищої освіти «бакалавр» спеціальності 013 Початкова освіта : навч.-метод. посіб. / редкол.: Н. В. Мелекєсцева (відп. ред.) [та ін.]. Кам'янець-Подільський, 2019. 48 с.
9. Московчук Л. М. Виробнича організаційно-методична практика в початковій школі: програма і методичні рекомендації до організації та проведення практики здобувачів рівня вищої освіти «магістр» спеціальності 013 Початкова освіта : навч.-метод. посіб. / редкол.: Московчук Л. М. (відп. ред.) та ін. Кам'янець-Подільський, 2021. 128 с.
10. Московчук Л. М. Педагогічна практика в початковій школі: програма і методичні рекомендації до організації та проведення практики здобувачів рівня вищої освіти «бакалавр» спеціальності 013 Початкова освіта: навч.-метод. посіб. 2-е вид., випр. і допов. / редкол.: Московчук Л. М. (відп. ред.) та ін. Кам'янець-Подільський, 2020. 112 с.
11. Методичні рекомендації до складання програм практики студентів вищих навчальних закладів України: лист Міносвіти України від 14 лютого 1996 р. № 3.1-5/97.
12. Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти в умовах дистанційного навчання / авторський колектив; за ред. Є. М. Бачинської, О. В. Матушевської. Біла

Церква : КНЗ КОР «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів». 2020. 109 с.

Доступно: <https://www.kristti.com.ua/metodychni-rekomendatsiyi-shhodo-organizatsiyi-osvithogo-protsesu-v-zakladah-zagalnoyi-serednoyi-osvity-v-umovah-dystantsijnogo-navchannya/>.

13. Національна доктрина розвитку освіти у XXI столітті. 2002. Доступно: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>.
14. Організація дистанційного навчання в школі. Методичні рекомендації. Травень 2020. Доступно: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/metodichni%20recomendazii/2020/metodichni%20recomendazii-dustanciyna%20osvita-2020.pdf>
15. Освітньо-професійна програма підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 013 Початкова освіта галузі знань 01 Освіта / Педагогіка: затв. вченою радою Кам'янець-Подільського національного університету від 28 травня 2020 р. Протокол № 3. Доступно: <http://kpnu.edu.ua/publiczna-informatsiya/>.
16. Положення про дистанційне навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті ім. Івана Огієнка: затв. вченою радою К-ПНУ від 28 серпня 2020 р. протокол № 8. Доступно: <http://kpnu.edu.ua/publiczna-informatsiya/>
17. Положення про організацію освітнього процесу в Кам'янець-Подільському національному університеті ім. Івана Огієнка: затв. вченою радою від 26 лютого 2020 р., протокол № 2. Доступно: <http://kpnu.edu.ua/publiczna-informatsiya/>
18. Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти К-ПНУ ім. Івана Огієнка: затв. вченою радою від 24 вересня 2020 р., протокол № 9. Доступно: <http://kpnu.edu.ua/praktyka/>
19. Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в К-ПНУ ім. Івана Огієнка: затв. вченою радою від 28 серпня травня 2020 р., протокол № 8. Доступно: <http://kpnu.edu.ua/publiczna-informatsiya/>
20. Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти: затв. наказом Міністерства освіти і науки України від 08 вересня 2020 року № 1115. Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0941-20#Text>
21. Положення про електронні освітні ресурси України : наказ Міністерства освіти і науки України від 01.10.2012 № 1060. Доступно: <https://ips.ligazakon.net/document/view/Re22007?an=1>

22. Положення про порядок організації поточного та семестрового контролю із застосуванням дистанційних технологій навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті ім. Івана Огієнка: затв. вченою радою К-ПНУ від 28 травня 2020 р. Протокол № 3. Доступно: <http://kpnpu.edu.ua/publiczna-informatsiya/>
23. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України: затв. наказом Міністерства освіти і науки України від 08 квітня 1993 р. № 93 (зі змінами, внесеними Міносвіти від 20 грудня 1994 р. № 351 (0351281-94)). Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93#Text>
24. Портфоліо вчителя / упоряд. І. М. Рожнятовська. Київ : Шкільний світ, 2012. 128 с. (Б-ка «Шкільного світу»).
25. Про вищу освіту : Закон України від 1 липня 2014 року № 1556-VII Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
26. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16 січня 2020 року № 463-IX. Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>.
27. Про освіту : Закон України від 5 вересня 2017 р. № 2145-VIII. Доступно: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
28. Про Рекомендації щодо організації і проведення методичної роботи з педагогічними кадрами в системі післядипломної педагогічної освіти : лист МОНУ від 03.07.2002 N 1/9-318. Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-318290-02#Text>
29. Про центр професійного розвитку педагогічних працівників : Постанова Кабінету Міністрів України від 29 липня 2020 р. № 672. Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/672-2020-п#Text>
30. Професійна компетентність вчителя початкових класів : навчально-методичний посібник для вчителів / автори-упоряд.: В. Є. Берека, А. В. Галас. Харків : Ранок, 2018. 496 с.
31. Професійний стандарт за професією «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти»: затв. наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23 грудня 2020 р. №2736. Доступно: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/78704/
32. Рекомендації про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України від 24 квітня 2013 р. Протокол № 5. URL: https://ifk.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/8/2018/03/recom_IZO.pdf
33. Санітарний регламент для закладів загальної середньої освіти: затв. наказом МОЗ від 25.09.20 р. № 2205. Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1111-20#Text>

34. Типові освітні програми для закладів загальної середньої освіти : 1-2 класи + Закон України «Про освіту» + Державний стандарт початкової освіти. Київ : ТД «ОСВІТА-ЦЕНТР+», 2018. 240 с.
35. Типові освітні програми для закладів загальної середньої освіти 3-4 класи. 2019. Доступно: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2020/11/20/Savchenko.pdf>
<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2020/11/20/Shiyana.pdf>
36. Форми індивідуальної методичної роботи педагогів. *Заступник директора школи*, 2020. № 7. С. 22-23.
37. Щодо організації дистанційного навчання: лист МОНУ від 02 листопада 2020 р. № 1/9-609 Доступно: <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-organizaciyi-distancijnogo-navchannya>
38. Як діяти вчителям під час занять при оголошенні сигналу «Повітряна тривога». Доступно: <https://mon.gov.ua/ua/news/bezpechne-osvitnye-seredovishe-yak-diyati-vchitelyam-pid-chas-zanyat-pri-ogoloshenni-signalu-povitryana-trivoga> (дата звернення 25 серпня 2022).

Навчально-методичний посібник

Московчук Людмила Миколаївна

**ВИРОБНИЧА
ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНА ПРАКТИКА
В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ:**

програма і методичні рекомендації
до організації та проведення практики
здобувачів рівня вищої освіти «магістр»
спеціальності 013 Початкова освіта

Видання друге, виправлене і доповнене

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 6,51.
Тираж 100 пр.

Кам'янець-Подільський
К-ПНУ ім. Івана Огієнка
2023